

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านทำหีบ หมู่ที่ 2 ตำบลจันทึก

อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวพรสวรรค์ จัยกระโทก

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

นางสาวพรสวรรค์ จัยกระโทก : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านทำหีบ หมู่ที่ 2 ตำบลจันทึก อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. เรณู จำเลิศ

อาจารย์ ดร. อัสจรรย์ สุขธำรง

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านทำหีบ ระหว่างเดือนธันวาคม 2544 – สิงหาคม 2545 ประเมินการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน การบริหารงานกองทุน สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านทำหีบ

การก่อตั้งและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ โดยผู้ใหญ่บ้านนำประทุมสมาชิกทุกคนรอบครัวและแจ้งไปถึงนายอำเภอเพื่อให้เกษตรประจำตำบลเข้าสังเกตการณ์ มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีคณะกรรมการจำนวน 15 คน มีสมาชิกกองทุน 172 ราย จัดตั้งเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2544 ได้รับการโอนเงินเข้าบัญชีเงินกองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2544 และผู้กู้ได้รับการโอนเงินเข้าบัญชีครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2544 ปัจจุบัน(เดือนกรกฎาคม 2545) มีสมาชิกที่กู้เงิน 106 ราย จำนวนเงินที่อนุมัติให้กู้ทั้งหมด 1,000,000 บาทและเงินที่ผู้กู้ชำระคืนอีก 236,000 บาท รวมเป็นเงิน 1,236,000 บาท มียอดเงินคงเหลือคงเหลือจากการชำระคืนเงินกู้ 39,968 บาท

กองทุนหมู่บ้านทำหีบ เกิดขึ้นโดยความร่วมมือทั้งภาครัฐและประชาชนร่วมมือกันและกัน และมีแนวโน้มที่ประชาชนในหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมมากขึ้น มีการบริหารจัดการอย่างชัดเจนมีคณะกรรมการบริหารที่มีความรู้ความสามารถ และมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีการรวมกลุ่มกันในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมมีจำนวนเงินทุนในกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านมีจำนวนเงินเพิ่มขึ้นและมีการประกอบอาชีพสุจริต

สาขาวิชาการจัดการและการประเมินโครงการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

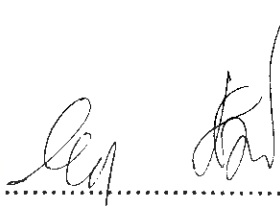
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ ดร.เรณู จำเลิศ)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์ ดร. อัสจรรย์ ตูขธำรง)

กรรมการสอบ

.....
(.....)

.....
(.....)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
- 8 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- อาจารย์ ดร.เรณู จำเลิศ อาจารย์นิเทศก์ตำบลจันทก
- อาจารย์ ดร. อัสจรรย์ สุขธำรง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- นายจารุเสฐ์ พิมพ์บุตร พัฒนาการประจำตำบลจันทก
ที่ให้คำแนะนำด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน
- ผู้ใหญ่บ้าน นางปรังค์สวรรค์ ศรีรักษา ประธานกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุน และขอขอบคุณชาวบ้าน ทำหีบทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อมูลและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

ทำนนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

พรสวรรค์ จุ้ยกระโทก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญภาพ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	4
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์.....	6
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน.....	8
และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544	
2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและ.....	9
บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	
2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านทำหีบ พ.ศ.2544.....	11
3. แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	
3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ.....	14
3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านทำหีบ..	15
4. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบชีพโมเดล.....	17
5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	19
6. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ.....	21

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1. วิธีการประเมินโครงการ.....	22
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	24
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	25
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	29
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	32

บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบท.....	34
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	50
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้.....	67
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	68

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	73
2. วิธีการดำเนินการ.....	73
3. ผลการดำเนินการ.....	73
4. อภิปรายผล.....	78
5. ข้อเสนอแนะ.....	81

บรรณานุกรม.....	ภาค
-----------------	-----

ภาคผนวก.....	ก-ง
--------------	-----

ภาคผนวก ก	นโยบายและหลักการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	82
ภาคผนวก ข	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน.....	83
ภาคผนวก ค	แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุน.....	108
ภาคผนวก ง	กรณีตัวอย่าง.....	109
ภาคผนวก จ	กระบวนการ AIC.....	114

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบของชิพ โมเดล.....	3
แผนภาพที่ 2 แสดงความคิดพื้นฐานการประเมินของสตาร์ทอัพ.....	17
แผนภาพที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมิน.....	19
แผนภาพที่ 4 การสุ่มตัวอย่างแบบเป็นกลุ่ม.....	25

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สรุปประวัติศาสตร์หมู่บ้านท่าหีบ.....	41
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนที่ดินทำกินของประชากรหมู่บ้านท่าหีบ.....	43
ตารางที่ 3 แสดงแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ.....	43
ตารางที่ 4 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามอายุประชากร.....	44
ตารางที่ 5 แสดงรายได้ทั้งหมดที่เป็นผลผลิตของหมู่บ้านท่าหีบ.....	45
ตารางที่ 6 แสดงรายได้ของประชากรในหมู่บ้าน/ปี ในแต่ละครัวเรือน.....	46
ตารางที่ 7 แสดงการทำบุญหรืองานประเพณีของหมู่บ้านท่าหีบ.....	47
ตารางที่ 8 แสดงจำนวนนักเรียนแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา พ.ศ.2544.....	48
ตารางที่ 9 แสดงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านท่าหีบ.....	49
ตารางที่ 10 แสดงความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านท่าหีบ(ครั้งที่ 1).....	51
ตารางที่ 11 แสดงความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านท่าหีบ(ครั้งที่ 2).....	51
ตารางที่ 12 แสดงขั้นตอนการทำงานกองทุนหมู่บ้านท่าหีบ.....	52
ตารางที่ 13 แสดงรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน.....	53
ตารางที่ 14 แสดงจำนวนเงินออมและเงินทุนจากสมาชิก ณ เดือนกรกฎาคม 2545..	55
ตารางที่ 15 แสดงจำนวนผู้กู้เงินกองทุนเดือน ธันวาคม 2544 – กรกฎาคม 2545.	55
ตารางที่ 16 แสดงจำนวนคณะกรรมการที่มีความเข้าใจในการทำบัญชี.....	57
ตารางที่ 17 แสดงจำนวนเงินที่ปล่อยกู้ทั้งหมดตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2544	58
ตารางที่ 18 แสดงยอดเงินที่มีการชำระคืนกองทุนหมู่บ้านท่าหีบ.....	58
ตารางที่ 19 แสดงการเปรียบเทียบความเข้มแข็งของหมู่บ้านท่าหีบ.....	59
ตารางที่ 20 แสดงหนี้สินของผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านท่าหีบ.....	61
ตารางที่ 21 แสดงกลุ่มอาชีพของผู้กู้กองทุนหมู่บ้านท่าหีบ.....	62
ตารางที่ 22 แสดงจำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติเงินกู้กองทุนหมู่บ้านท่าหีบ.....	63
ตารางที่ 23 แสดงการขยายกิจการของผู้กู้.....	64
ตารางที่ 24 แสดงความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้านครั้งที่ 2.....	71

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

รัฐบาลภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้มองปัญหาความยากจนของประชาชน โดยเฉพาะในชนบทห่างไกลความเจริญซึ่งยังขาดปัจจัยหลายสิ่งหลายอย่างที่จะมาเกื้อหนุน เชื้อจุนในการที่จะแสวงหาอาชีพ รายได้ ที่จะนำมาซึ่งทรัพย์สินเงินทองเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว และเพื่อปลดปล่อยหนี้สิน นำไปสู่ความกินดีอยู่ดี โดยไม่ขัดสนฝืดเคืองดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายเร่งด่วนให้ดำเนินการโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำนวน 1 ล้านบาท เพื่อให้มีแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจะนำไปสู่การกู้ยืมไปลงทุนสร้างงาน สร้างรายได้เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งภายในชุมชนและส่งผลขึ้นไปถึงระดับประเทศด้วย ยังเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกของคนในสังคมให้รู้จักร่วมมือกันสร้างความเจริญให้กับสังคม รู้จักการทำงานร่วมกันการบริหารกองทุนให้มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งเงื่อนไขในการได้รับจัดสรรเงินเพื่อแต่ละหมู่บ้านจะต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนด เช่น จำนวนสมาชิกกองทุนเงินสะสม จัดตั้งคณะกรรมการและความพร้อมในด้านอื่น ๆ ตามที่รัฐบาลกำหนดไว้เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน เพื่อให้เกิดความพร้อมมากที่สุดที่จะเกิดการบริหารเงินกองทุนให้เข้มแข็ง และยั่งยืนต่อไป

การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงให้การสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาลำดับสูงการบริหารจัดการ โครงการซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักของนักศึกษาซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองรวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงานให้แก่ผู้จบการศึกษาปริญญาตรีซึ่งเป็นกระบวนการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่งและส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้อีกทั้งยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่สมควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนองกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยจัดทำหลักสูตร โดยเนื้อหาหลักสูตรจะเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงินการบัญชี การจัดทำโครงการวิเคราะห์ โครงการวิจัยและการประเมินผลโครงการออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชนการประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือและผู้จบหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิต อีกทางหนึ่ง

ในปัจจุบันหมู่บ้านทำหีบ หมู่ที่ 2 ต.จันทิก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา มีประชากร 240 ครัวเรือน มีบ้านทั้งหมด 208 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 1,261 คน ชาย 627 คนหญิง 634

คน พื้นที่เป็นที่ราบเชิงเขาทิศตะวันออกติดกับเขื่อนลำตะคอง ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร ได้แก่ การเลี้ยงโคนม การทำไร่ข้าวโพด การทำสวนผัก และอาชีพทำการประมง การได้รับจัดสรรเงินทุนจำนวน 1 ล้านบาท เพื่อใช้เป็นเงินหมุนเวียนทำให้ชาวบ้านมีอาชีพเลี้ยงโคนมจะได้มีเงินทุนหมุนเวียนทำให้เกิดรายได้ที่เกิดจากน้ำนมดิบ นอกจากนี้ผู้ที่ประกอบอาชีพทำไร่ข้าวโพด ทำสวนผัก และอาชีพทำการประมง เงินที่ได้จากการกู้เงินกองทุนทำให้เกิดรายได้เสริมเกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านทำให้สังคมในหมู่บ้านทำหีบดีขึ้น และสามารถนำเงินมาชำระค่าน้ำกองทุน

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการในครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทำหีบโดยโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่บัณฑิตกองทุนบ้านทำหีบเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีวัตถุประสงค์ในการประเมินโครงการดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่กำหนดไว้ 5 ข้อดังนี้ มากน้อยเพียงใด

2.1.1 เงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านทำหีบสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

2.1.2 มีการส่งเสริมและพัฒนาให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

2.1.3 มีการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4 มีการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน

2.1.5 มีการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินงานและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหากองทุนหมู่บ้านทำหีบ

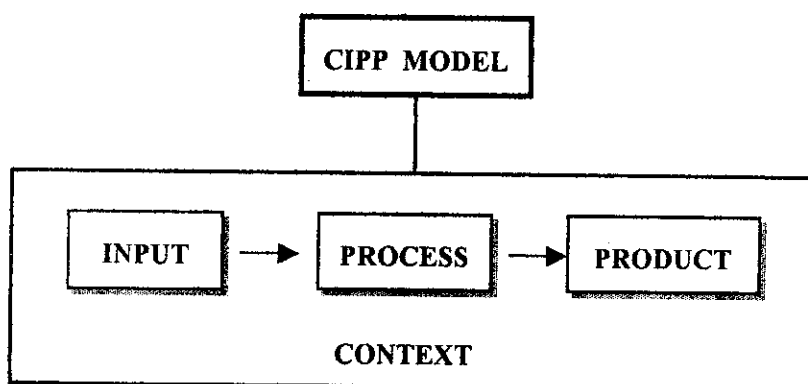
2.3 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านท่าหีบ และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กำหนด

2.4 เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกร่วมกันของประชาชนในหมู่บ้านในท่าหีบให้ร่วมกัน พัฒนาหมู่บ้านให้เจริญยิ่งขึ้น

3. กรอบความคิดทฤษฎี

การวิจัยเป็นเครื่องมือที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการประเมินความสำเร็จของโครงการหรือการวัดความสามารถในการบรรลุผลของการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการดำเนินงานว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด นักทฤษฎีองค์การทั้งหลายต่างพากันเสนอแนวคิด วิธีการวิเคราะห์และตัวแบบ (Models) ของการศึกษาเพื่อการประเมินความสำเร็จของโครงการ ซึ่งนักทฤษฎีได้เสนอแนะว่าการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่เหมาะสมที่สุดคือการใช้แนวคิดทฤษฎีระบบเป็นตัวแบบหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจฯ 2544)

จะเห็นได้ว่าแนวคิดทฤษฎีระบบเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมในการประเมินผลตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพราะเป็นการศึกษาและมองภาพชุมชนท้องถิ่นอย่างองค์รวมและเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยขององค์การหน่วยเปลี่ยนแปลงสภาพในที่นี้คือชุมชนท้องถิ่น หน่วยปัจจัยนำเข้า หน่วยนำออกผลผลิต และหน่วยผู้ใช้ผลผลิต ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นสภาพแวดล้อมองค์การ โดยต่อไปนี้จะเรียกว่า “บริบท” (Context) และในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้มีการกำหนดรูปแบบการประเมินให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันหมด สำหรับบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยให้ประเมินโครงการตามกรอบแนวคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP MODEL) ที่มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของซีพีพีโมเดล

C: (Context Evaluation) คือ บริบทของหน่วยระบบ ซึ่งผลที่จะได้จากการประเมินเกี่ยวกับความต้องการของหมู่บ้าน ปัญหา โอกาส อันนำไปสู่การตั้งจุดมุ่งหมาย

I: (Input Evaluation) คือปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ ซึ่งผลที่จะได้จากการประเมินจะเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของแนวทางหรือยุทธวิธีต่าง (Alternative Strategies) ที่จะใช้เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ตลอดจนเทคโนโลยีและแผนของการดำเนินงาน เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมความเพียงพอของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ

P: (Process Evaluation) คือ กระบวนการของหน่วยระบบ จะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคตลอดจนจุดเด่น จุดด้อย ของแนวทางที่เลือกใช้แล้ว ผลที่ได้นำไปทดลองปฏิบัติจริงเพื่อจะได้แก้ไขวิธีการให้เหมาะสมในขณะที่กองทุนหมู่บ้านยังคงดำเนินการอยู่

P: (Product Evaluation) คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อจะบรรลุจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด อีกทั้งยังชี้ว่ากระบวนการที่ใช้ควรจะคงไว้ ปรับปรุง หรือว่าเลิกล้มเปลี่ยนแปลงใหม่

4. วิธีดำเนินการ

ในการศึกษาเพื่อการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ หมู่บ้านท่าหีบ ต.จันทึก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา โดยได้เข้าไปศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการของกองทุนในประเด็นดังนี้
 - 1.1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
 - 1.2 ศึกษาถึงเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน
 - 1.3 ศึกษาถึงผลสำคัญที่เกิดขึ้นในการดำเนินการจนถึงปัจจุบัน
2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย
 - 2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 - 2.2 ชาวบ้านท่าหีบ จำนวน 1261 คน จาก 240 ครัว
 - 2.3 สมาชิกผู้กู้เงินกองทุน
3. การรวบรวมข้อมูลและแหล่งข้อมูล

การได้มาซึ่งข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ (บร.) ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการในหลายรูปแบบดังนี้

 - 3.1 การศึกษาจากเอกสาร เป็นการศึกษาความเป็นมาของโครงการ กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน รวมถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน
 - 3.2 การศึกษาจากภาคสนาม เป็นการศึกษาผู้ที่ไปศึกษาต้องเข้าไปสำรวจ คลุกคลีและสังเกตการณ์สภาพทั่วไปของพื้นที่ พฤติกรรมตลอดจนวิธีการดำเนินงานของกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

การรวบรวมข้อมูลด้วยวิธี จำเป็นต้องอาศัยการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี เนื่องจากต้องมีการเสวนาพูดคุย การทำเวทีประชาคม การเก็บข้อมูลตลอดจนการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว

4. การประเมินและการวิเคราะห์

การประเมินและการวิเคราะห์ในที่นี้ใช้รูปแบบการประเมินแบบชีพף ดังมีรายละเอียดที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นแล้ว สำหรับประเด็นที่ให้ศึกษาได้ทำการประเมินเป็นดังต่อไปนี้

- 4.1 ประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของพื้นที่ที่ศึกษา
- 4.2 ประเมินปัจจัยเบื้องต้น อันได้แก่ ระยะเวลาในการดำเนินงานของกองทุน ฯลฯ
- 4.3 ประเมินกระบวนการดำเนินงานเพื่อหาข้อบกพร่อง
- 4.4 ประเมินผลผลิต เพื่อให้ทราบว่าผลการดำเนินการของกองทุนมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับในขั้นต้นก็คาดว่าจะการประเมินโครงการนี้จะประโยชน์ไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ก่อน ดังนี้

1. ได้รับทราบถึงผลการดำเนินงานตามกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และกองทุนบ้านท่าหีบ
2. ได้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่เป็นอุปสรรคและเป็นโอกาสในการสนับสนุนพัฒนาหมู่บ้านท่าหีบ
3. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารและการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนบ้านท่าหีบ
4. ผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนให้แก่คณะกรรมการกองทุนบ้านท่าหีบเพื่อนำไปสู่การพัฒนาต่อไป
5. อาจเกิดกลุ่มองค์กรใหม่ ๆ ขึ้นในหมู่บ้านท่าหีบ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้เป็นหลักวิชาที่ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาสาระและหลักวิชาการด้านเทคนิควิธีการประเมินในครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ โดยเอกสารที่เกี่ยวข้องนี้มีเนื้อหาสาระและประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
 - 2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544
 - 2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านทำหีบ พ.ศ. 2544
3. แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ
 - 3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน ทำหีบ
4. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล
5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ภาคผนวก ก)

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชน กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง (คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.2544)

1.2 หลักการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1.2.1 ความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนทางสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ

1.2.2 การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชนและกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

1.2.3 ตามแนวทางในการปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ให้หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและการจัดการกองทุน

1.2.4 การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ

1.3 วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ข้อ 6) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1.3.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.2 ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

1.3.3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.4 กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และทางสังคมของประเทศในอนาคต

1.3.5 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 หมวด ดังนี้

- หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ข้อ 6) ถึง (ข้อ 12) สรุปได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย
 - 1.1 นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี เป็น ประธาน
 - 1.2 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็น รองประธานคนที่ 1
 - 1.3 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็น รองประธานคนที่ 2
 - 1.4 รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็น รองประธานคนที่ 3
 - 1.5 ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็น กรรมการ
 - 1.6 เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็น กรรมการและเลขานุการ
2. คณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปีและจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก เป็นบุคคลล้มละลาย รวมทั้งคณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถและได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
3. การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด
4. คณะกรรมการอำนาจและหน้าที่ในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดกรอบระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ข้อ 13) และ (ข้อ 14) สรุปได้ว่า

2.1 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานนี้มีอำนาจหน้าที่ เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการที่ปฏิบัติงานบูรณาการศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ในการดำเนินงาน จัดให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้งนโยบาย และแนวทางการบริหาร ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และเตรียมความพร้อมให้การสนับสนุนเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานต่อคณะกรรมการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ ดำเนินการอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544

- หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- หมวด 9 บทเฉพาะกาล

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 (ข้อ 5) ถึง (ข้อ 11) สรุปได้ดังนี้

ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านก็คือการเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเองมีการเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนมีการเชื่อมโยงและกระจายอำนาจในท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของประชาชนด้านการพัฒนาความคิดริเริ่มในการประกอบอาชีพและการแก้ไขปัญหาของคน ส่งเสริมและพัฒนาให้บุคคลมีความสามารถในการจัดการบริหารเงินกองทุน มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สำหรับการลงทุน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ดีขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 (ข้อ 16) ถึง (ข้อ 22) สรุปได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุน มีจำนวน 9-15 คน มีชายหญิงในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน ซึ่งมาจากการคัดเลือก โดยสมาชิกในหมู่บ้าน มีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละ 2 ปี
2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน คือ เป็นผู้มิใช่อยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลา 2 ปี เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปี บริบูรณ์ ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เคยได้รับโทษจำคุก ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ
3. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุนเพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน ออกระเบียบ ข้อบังคับหลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนที่ไม่ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 เป็นระเบียบที่ใช้ในการพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ โดยคณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามระเบียบ (ข้อ 30) ถึง (ข้อ 37) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินของกองทุนจะต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท ในกรณีที่ผู้กู้รายใดขอกู้เกินจำนวนที่กำหนดไว้ แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ต้องเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด
3. เมื่อคณะกรรมการกองทุนอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงินพร้อมส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน เงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ โดยแจ้งให้ผู้กู้ไปเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร แล้วธนาคารก็จะโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้
4. คณะกรรมการเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์หรือวิธีการที่กองทุนกำหนด
5. คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากหรือเงินกู้ในอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบที่ประชุม

6. กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ยตามความเหมาะสมในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญา โดยนำเงินไปส่งคืนที่ธนาคารตามหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้

7. กรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบกำหนด เว้นแต่ได้รับการผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการและที่ประชุมด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง

8. เมื่อผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร กรรมการกองทุนสามารถยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย และให้พ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลา 30 วัน

ซึ่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีหลักการพิจารณาการกู้ยืมเงินของสมาชิกโดยยึดหลักปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้างต้นดังนี้ (คณะกรรมการกองทุนบ้าน 2544)

1. คณะกรรมการพิจารณาจากโครงการที่สมาชิกผู้กู้ว่าต้องเป็นโครงการที่มีลักษณะที่เป็นจริง สามารถดำเนินงานได้จริง
2. พิจารณาจากความตั้งใจจริงของสมาชิกในการประกอบอาชีพ
3. พิจารณาคุณสมบัติของผู้กู้และผู้ค้ำประกัน
4. พิจารณาหลักทรัพย์ของผู้กู้และผู้ค้ำประกัน

หมวด 9 บทเฉพาะกาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 (ข้อ 41) ถึง (ข้อ 45) สรุปได้ดังนี้

1. ให้เลือกตั้งคณะกรรมการกองทุน 9-15 คน
2. คณะกรรมการกองทุน เมื่อดำรงตำแหน่งครบ 1 ปี จะต้องมีการจับฉลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมด
3. ให้คณะกรรมการกองทุนดำเนินการยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งและเปิดบัญชีเงินฝากกองทุนหมู่บ้าน ภายใน 90 วัน

2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านทำหีบ พ.ศ. 2544

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านทำหีบ พ.ศ. 2544 จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

- ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดคือ

1. วงเงินกู้ยืมรายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท หากเกินต้องให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดแต่ละรายหนึ่งไม่เกิน 50,000 บาท

2. ระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ไม่เกิน 1 ปี ยกเว้นเงินกู้ยืมฉุกเฉินต้องชำระคืนภายใน 120 วัน

- ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำหีบกำหนดไว้มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 31 หมู่ 2 ตำบลจันทึก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 30130
2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
 1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
 2. เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้นหรือฝากเงินสัจจะหรือเงินรับฝาก
 3. เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
 4. เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 - 4.1 เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 - 4.2 เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 - 4.3 เป็นคนไม่ฉ้อฉลในสิ่งอบาขมข
 - 4.4 เป็นคนรู้จักสามัคคี
 5. เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 - 5.1 เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ให้ใหม่ๆ
 - 5.2 เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 - 5.3 เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และมีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน
 - 5.4 เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกคน
3. แหล่งที่มาของกองทุน
 1. เงินที่ได้รับจัดสรรมาจากคณะกรรมการ
 2. เงินกู้ยืม
 3. ดอกผลหรือประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
 4. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
 5. เงินสัจจะหรือเงินรับฝาก
 6. เงินค่าหุ้น
 7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิกหรือเงินจากรัฐบาลสนับสนุน
 8. เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพันอื่นใด
4. คุณสมบัติของสมาชิก
 1. เป็นครัวเรือนที่มีทะเบียนบ้านในหมู่บ้านทำหีบ

2. เป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านทำหีบเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน

3. เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

4. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน

5. เป็นผู้ที่มีคณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบ

6. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

7. มีเงินฝากสะสมจะทรัพย์เพื่อการลงทุน และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ต้องไม่เกิน 50 หุ้น

8. เป็นผู้ประกอบอาชีพสุจริต

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1. ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

2. มีคุณสมบัติตามข้อ 4 สามารถยื่นความจำนงค์หรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยชอบธรรม

6. การพ้นจากการเป็นสมาชิก

1. ย้ายออกจากทะเบียนราษฎรของหมู่บ้านทำหีบ

2. ลาออกหรือได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการ

3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

4. ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม

5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

6. จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

7. นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้รับไว้

8. มีลักษณะหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 4

7. การชำระคืนเงินกู้ เงินชำระหนี้เงินกู้กำหนดไว้ดังนี้

1. ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี

2. ชำระคืนเงินกู้ทุกเดือนในกรณีจำเป็น ให้กู้ส่งคืนเงินกู้เต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในหนึ่งปีไม่เกิน 120 วัน

- อัตราดอกเบี้ย

ชำระเป็นรายเดือน อัตราดอกเบี้ย 3% ต่อปี

ชำระเป็นราย 6 เดือน อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี

ชำระเป็นรายปี อัตราดอกเบี้ย 12% ต่อปี

- ค่าปรับในกรณีผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้เสียดอกเบี้ยปรับในอัตรา 0.5 % ต่อวันเว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการ

- การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุน และได้ปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้วปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรได้ ดังนี้

1. เป็นเงินปันผลให้แก่สมาชิกในอัตรา 45 เปอร์เซ็นต์ต่อปี
2. เป็นเงินประกันความเสี่ยงในอัตรา 20 เปอร์เซ็นต์ต่อปี
3. เป็นเงินสมทบกองทุนในอัตรา 20 เปอร์เซ็นต์ต่อปี
4. เป็นค่าใช้จ่ายวัสดุ-อุปกรณ์ในอัตรา 15 เปอร์เซ็นต์ต่อปี

- การจัดทำระบบบัญชี คณะกรรมการกองทุนจะจัดทำบัญชีเงินฝากและค่าใช้จ่ายกองทุนเดือนละ 1 ครั้ง โดยมีประเภทบัญชีที่ต้อง ทำบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ รายรับรายจ่ายสินทรัพย์และหนี้สินของกองทุน

- การจัดทำระบบตรวจสอบ คณะกรรมการกองทุนจะตรวจสอบบัญชีของกองทุนและรายการตรวจสอบบัญชีต่อคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเพื่อทราบถึงความก้าวหน้าฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกองทุนทุก 6 เดือน และทุกรอบปี พร้อมแสดงบัญชีกำไรขาดทุนและงบดุลในปีบัญชีล่วงมา ภายใน 120 วันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

3. แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกองทุน มีดังนี้

3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนบ้านท่าหีบ (กทบ.1)

จากแบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนบ้านและชุมชนเมือง (กทบ.1) ในวันเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนบ้านท่าหีบ หมู่ที่ 2 ตำบลจันทึก อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีเกษตรกรตำบลและผู้ใหญ่บ้านท่าหีบเป็นผู้สังเกตการณ์ ทุกคนมีคุณสมบัติตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ครบทุกข้อ ซึ่งคณะกรรมการเหล่านี้ได้มากระบวนกาเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนที่เป็นไปตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ที่ต้องมีจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเลือกตั้ง 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 50 ครัวเรือน อีกทั้งคณะ

กรรมการที่ได้รับการคัดเลือกมานี้ก็เป็นไปตามมติที่ประชุมเลือกตั้งในครั้งนี้ด้วย(คณะกรรมการกองทุนบ้านท่าหีบ.2544)

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านท่าหีบ (กทบ.2)

เมื่อกองทุนบ้านท่าหีบ หมู่ที่ 2 ได้ดำเนินงานจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว ก็สามารถขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านตามแบบ กทบ.2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ.2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอได้ซึ่งมีข้อมูลที่เป็นรายละเอียดที่สำคัญของหมู่บ้านหรือชุมชนนั้น ๆ มี 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

1. จำนวนประชากร
2. จำนวนครัวเรือน
3. อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน
4. ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน
5. รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. วิธีคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. วันที่มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
4. คณะกรรมการมีคุณสมบัติครบถ้วน
5. จำนวนคณะกรรมการที่มีประสบการณ์ในการบริหารกองทุน
6. มีรายชื่อคณะกรรมการกองทุน

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน

1. มีระเบียบข้อบังคับสำหรับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
2. มีระเบียบข้อบังคับ ตามที่กำหนด
3. มีวิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนกลุ่ม ที่มีในหมู่บ้าน
2. จำนวนสมาชิก
3. จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุน

4. มีการเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน
5. หมู่บ้านมีความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้าน หรือเครือข่าย
อื่นนอกหมู่บ้าน

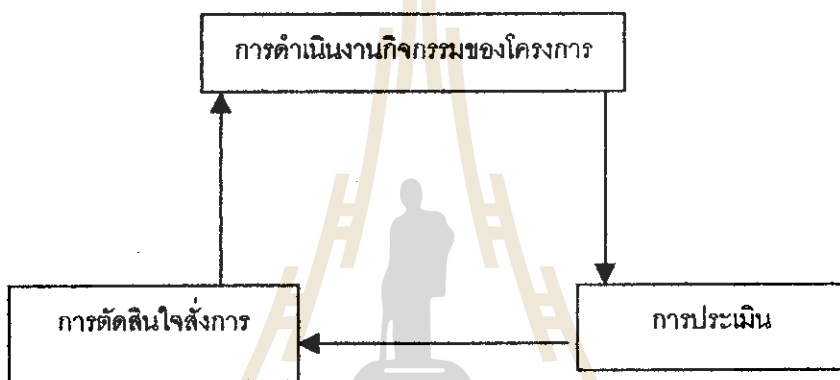
ส่วนที่ 5 มีแนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่
เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. วิธีการในการบริหารเงินกองทุน ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง
2. วิธีการในการบริหารเงินกองทุน ให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง
3. กิจกรรมที่จะให้สมาชิกกู้ยืม
4. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
5. วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้
6. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
7. วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้น
และดอกเบี้ยเงินกู้ตามสัญญา
8. แนวทางในการบริหารด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน
9. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ
10. ประเมินความพร้อมในหมู่บ้าน
11. ลงชื่อผู้รับรองผลการประเมิน โดย
 - ประธานกองทุน ฯ
 - รองประธาน ฯ
 - เลขานุการ
 - กรรมการกองทุน ฯ

4. หลักประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล

แนวความคิดและรูปแบบการประเมินซิฟฟ์ของสตัฟเฟิลบีม(Stufflebeam's CIPP MODEL) ในหนังสือชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา (สำนักงานสภาพัฒนาการศึษา.2545) สตัฟเฟิลบีม กล่าวไว้ว่า “กระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา (2545) ชุดวิชาวิจัยชุมชน.ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง.กรุงเทพฯ

จำแนกขั้นตอนการประเมินได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอในรูปแบบของสารนิพนธ์

รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์ โมเดล (ยาวดี ราชัยกุล วิบูลย์ศรี.2542) สตัฟเฟิลบีม ได้ให้นิยามคำว่า “การประเมิน”ไว้ดังนี้

“การประเมิน” คือ กระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมถึงการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่จัดเก็บมาแล้วนั้น มาจัดทำให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการประกอบการตัดสินใจต่อไป

สตัฟเฟิลบีมและคณะ ได้แบ่งการประเมินแบบ CIPP MODEL ออกเป็น 4 ประเภท

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนที่จะลงมือดำเนินการโครงการใด ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดหลักการและเหตุผล

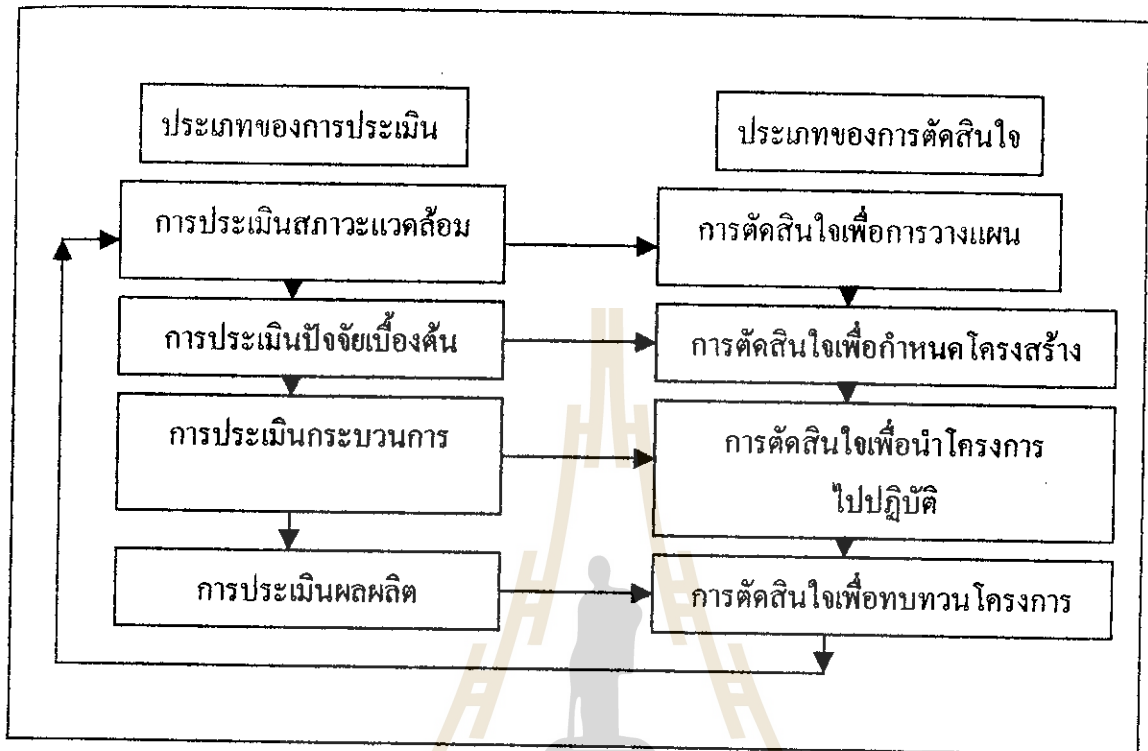
รวมทั้งเพื่อพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องจัดทำโครงการดังกล่าว การชี้ประเด็นปัญหา ตลอดจนการพิจารณาความเหมาะสมของเป้าหมายของโครงการ

2. การประเมินเพื่อตัวป้อนเข้า (Input Evaluation :I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนเทคโนโลยีและแผนของการดำเนินงาน
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) ส่วนนี้เป็นการประเมินเพื่อ
 - 3.1 หาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ เพื่อทำการแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อบกพร่องนั้นๆ
 - 3.2 หาข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่จะสั่งการเพื่อการพัฒนางานต่างๆ
 - 3.3 บันทึกภาวะของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐาน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้แต่ต้น รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

จำเนียร สุขหลาย และคณะได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบ ชิพป์ โมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์.2544) ดังนี้

สตีฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “ เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่”(Evaluation is the process of delineating, obtaining and using information for judging alternative decision) ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสศฟเฟิลบิม

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา (2545) ชุดวิชาวิจัยชุมชน.ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง.กรุงเทพฯ

5. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากรายงานพิเศษ(กองบรรณาธิการหนังสืองานวันที่ 2544) สรุปสาระสำคัญของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1. โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนโดยจะคัดเลือกบัณฑิตว่างงานในท้องถิ่น จำนวน 74,881 คน เข้ารับการอบรมหลักสูตร “การศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการโครงการ” และส่งเข้าปฏิบัติงานในทุกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศ

2. สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จัดทำหลักสูตร “การศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการโครงการ” ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ (สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรมอาชีวศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน) และทบวงมหาวิทยาลัย และภายหลังจากจัดปฐมนิเทศ และฝึกอบรมบัณฑิตผู้ได้รับการคัดเลือกแล้ว จะจัดส่งเข้าช่วยในการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยจะปฏิบัติ

งานจริงในพื้นที่ 5 วันต่อสัปดาห์ มีอาจารย์มาสอนเสริมเดือนละ 2 วัน และมีอาจารย์มานิเทศติดตามงานเดือนละ 4 ครั้ง รวม 4 วัน

3. การคัดเลือกบัณฑิต จำนวน 74,881 คน จะให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นผู้คัดเลือกจากบัณฑิตที่ด้อยโอกาสและยากจนในท้องถิ่น ให้ได้รับทุนการศึกษาเป็นรายเดือน เดือนละ 6,360 บาท ระยะเวลา 10 เดือน แต่จะต้องจ่ายค่าเรียนเดือนละ 600 บาท โดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่จะเป็นผู้จ่ายการศึกษาให้บัณฑิตในแต่ละเดือน

4. บัณฑิตผู้รับทุนต้องรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการปฏิบัติงานทุกราย 15 วัน รายเดือน และรายไตรมาส โดยมีคณาจารย์ผู้สอนและคณาจารย์นิเทศคอยช่วยเหลือบัณฑิตในพื้นที่ปฏิบัติงานและติดตามประเมินผลเป็นระยะ ๆ รวมทั้งมีการประชุมสัมมนาทุก 3 เดือน ทั้งนี้ จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการกำกับดูแลโครงการนี้ ทั้งในระดับส่วนกลาง โดยมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน และคณะกรรมการระดับจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน

จากสาระสำคัญที่เกี่ยวกับโครงการที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ ที่เป็นโครงการที่เกิดขึ้นมาควบคู่กับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ที่ให้เงินกองทุน (หมู่บ้าน) ละ 1 ล้านบาท ซึ่งเป็นโครงการที่มีนโยบายให้คนในหมู่บ้านหรือชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการกันเอง ดังนั้นจึงต้องมีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน โดยการสร้างรายได้ให้กับบัณฑิตที่จบการศึกษาและว่างงานให้มาทำหน้าที่เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านให้ยั่งยืน ในการที่จะทำให้องทุนหมู่บ้านยั่งยืนได้นั้นก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับบัณฑิตเพียงอย่างเดียวหรือขึ้นอยู่กับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเท่านั้นแต่ต้องมีองค์ประกอบอื่น ๆ ร่วมด้วย ไม่ว่าจะเป็นนโยบายของรัฐบาล หรือสภาวะเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตามโครงการนี้เป็นโครงการที่มีประโยชน์ทั้งกับรัฐบาล และกับประชาชนทั่วประเทศ คือทำให้รัฐบาลทราบความเป็นจริงที่ไม่เคยทราบมาก่อน จึงทำให้รัฐบาลมีแนวทางในการพัฒนาประเทศอย่างถูกต้อง และตรงจุดมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการการเรียนรู้ของบัณฑิตที่ต้องเข้าถึงท้องถิ่น บัณฑิตเองก็จะได้ยกระดับการศึกษาของตน แต่ระยะเวลาของโครงการสั้นมากและอาจจะทำให้การประเมินโครงการของบัณฑิตนั้นยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร อีกทั้งเป็นโครงการที่ใหม่ ดังนั้น หากต้องการที่จะเห็นผลสัมฤทธิ์ของโครงการ รัฐบาลก็น่าจะมีโครงการนี้อย่างต่อเนื่องไปอีก เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์ขึ้นและบทบาทระหว่างบัณฑิตในการเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลกับประชาชนจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติในอนาคต

6. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

1. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา
2. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน
3. ชุดวิชาสารนิพนธ์
4. หนังสือรวมบทความการประเมินโครงการ
5. หนังสือการประเมินโครงการ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ เป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริง (Authentic Evaluation) ตามวัตถุประสงค์ และในวิธีดำเนินการประเมินโครงการได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

จากแนวคิดของสตีฟเฟิลบีมจึงได้มีการนำรูปแบบประเมินแบบซีพพี โมเดล (CIPP Model) มาใช้ในการวิจัยประเมินโครงการแบบมีส่วนร่วมของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ โดยมีวิธีการประเมินโครงการตามที่กำหนดไว้ในคู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการที่ระบุไว้ว่าต้องประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วยการประเมินแบบมีส่วนร่วมรูปแบบซีพพี (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2544) ดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation: C) ซึ่งมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการไปบ้างแล้วและอยู่ระหว่างการดำเนินงานดังนี้

- 1.1 การเก็บข้อมูลบริบทจากแบบเก็บข้อมูลที่กำหนด
- 1.2 จัดเวทีชาวบ้านเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลหมู่บ้าน เพื่อค้นหาสิ่งที่ภูมิใจในอดีต ปัจจุบันและความต้องการในอนาคต โดยกระบวนการ AIC สรุปศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อย
- 1.3 เก็บข้อมูลตามแบบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ในแบบเก็บข้อมูลกำหนด ทำการเก็บข้อมูล 2 ครั้งเพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน ระหว่างก่อนเริ่มโครงการและหลังจากที่ดำเนินการแล้ว

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความเพียงพอของทรัพยากรที่มีอยู่ว่าจะช่วยให้การดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จหรือไม่ ซึ่งต้องศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

- 2.1 นโยบาย เป้าหมายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านทำหีบ
- 2.2 ศึกษาความเข้าใจของผู้นำชุมชนและประชาชนในหมู่บ้านที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านทำหีบ
- 2.3 ศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพของหมู่บ้านด้านความเข้มแข็งของผู้นำ กรรมการกองทุน ความสามัคคีในหมู่บ้าน และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับกองทุน
- 2.4 ศึกษาระเบียบกองทุนหมู่บ้านทำหีบ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อบันทึกภาวะเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐานและค้นหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยต้องศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

- 3.1 ศึกษากระบวนการช่วยเหลือและสนับสนุนการตั้งกองทุนและจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านทำหีบ
- 3.2 ศึกษากระบวนการได้มาซึ่งกรรมการกองทุนและระเบียบกองทุนหมู่บ้านทำหีบ
- 3.3 ศึกษากระบวนการเกณฑ์การพิจารณาอนุมัติเห็นชอบให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านทำหีบของคณะกรรมการสนับสนุนกองทุนระดับอำเภอ
- 3.4 ศึกษากระบวนการพิจารณาอนุมัติให้สมาชิกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านทำหีบ
- 3.5 ศึกษาการทำบัญชีของกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ
- 3.6 ศึกษารายกรณีผู้ที่ได้รับเงินกู้จากกองทุนบ้านทำหีบ ว่านำเงินดังกล่าวไปทำอะไร ทำอย่างไร
- 3.7 ศึกษาจากการจัดกลุ่มเสวนาผู้กู้เงินตามลักษณะกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกับวัตถุประสงค์ของโครงการว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่และมีผลกระทบอะไรบ้างเป็นการประเมินคุณค่าของโครงการโดยรวมซึ่งต้องศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

- 4.1 ศึกษาผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ ด้านความสามารถในการปล่อยเงินกู้และการคืนเงินกู้ อีกทั้งยอดเงินของกองว่ามีเพิ่มมากขึ้นเพียงใด
- 4.2 ศึกษาผลการนำเงินกู้จากกองทุนไปดำเนินกิจกรรมประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุนว่าประสบผลสำเร็จ มีกำไร มีรายได้เพิ่มหรือขาดทุนอย่างไร

4.3 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทำหีบ ว่ามีความคิดเห็น พอใจต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่อย่างไร

4.4 เก็บข้อมูลตามแบบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในครั้งที่ 2

4.5 ศึกษาผลการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านโดยรวมในหมู่บ้านทำหีบว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ 5 ข้อ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่อย่างไร

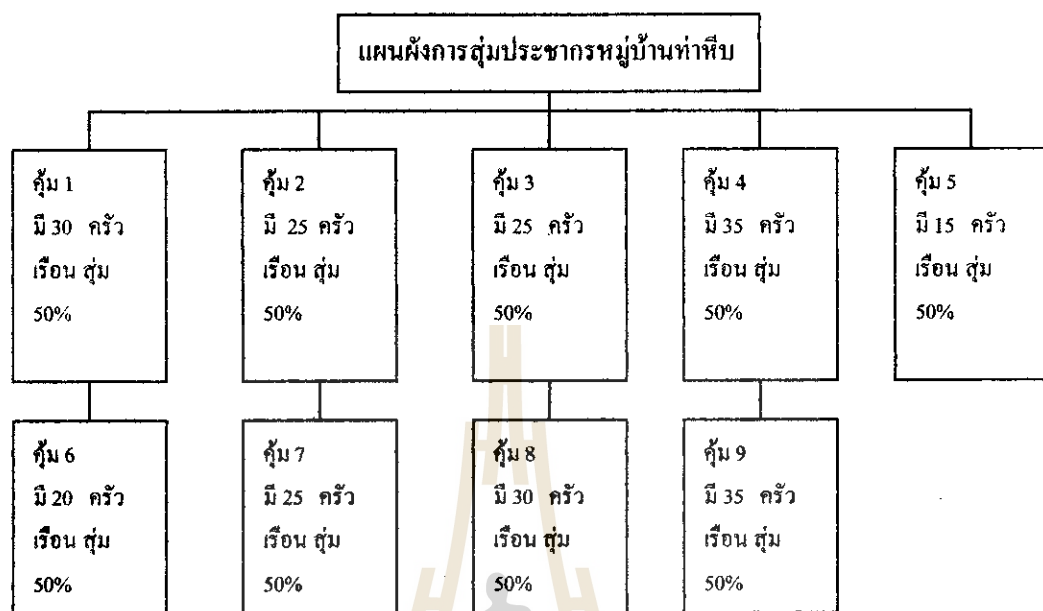
4.6 ศึกษาเปรียบเทียบว่าเมื่อเริ่มโครงการและดำเนินโครงการไปได้หนึ่งปี หนี้สินของประชาชนในหมู่บ้านเป็นหนี้รายทุนหรือสถาบันการเงินนอกหมู่บ้านลดลงหรือไม่

ตามประเภทของการประเมินดังกล่าว แสดงถึงการประเมินที่พยายามให้ครอบคลุมกระบวนการทำงานในทุก ๆ ขั้นตอนตามแนวคิดชีพโมเดลของสต๊อฟเฟิลบีมที่ต้องประเมินเพื่อการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ดังแผนภาพที่ 2 ตามที่กล่าวมาแล้ว ทำให้ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีการปรับปรุงตัดสินผลทุกขั้นตอนเพื่อกระบวนการประเมินที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายก็คือประชาชนที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในหมู่ที่ 2 บ้านทำหีบแห่งนี้ ทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุนและไม่เป็นสมาชิกกองทุน การเลือกผู้ให้ข้อมูลก็โดยการสุ่มตัวอย่าง ด้วยหลักการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ตัวแทนที่ดีของประชากรด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มเป็นการสุ่มตัวอย่างจากแต่ละกลุ่ม เพราะในพื้นที่หมู่บ้านแห่งนี้มีลักษณะชีวิตความเป็นอยู่ที่แบ่งตามคุ้มหมู่บ้านที่มีทั้งหมด 9 คุ้ม ดังนั้นการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มนี้ก็จะได้ตัวแทนของประชากรที่กระจายจำนวนตัวอย่างออกไปได้โดยการสุ่มตัวอย่างตามจำนวนครัวเรือนจะได้สัดส่วนที่เหมาะสมสำหรับประชากรในหมู่บ้านจำนวนครัวเรือนที่เกิน 100 ครัวเรือน จะทำการสำรวจจำนวน 50% ของครัวเรือน โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน ซึ่งมีทั้งหมด 240 ครัวเรือน จำนวน 1,261 คน แผนผังการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นคุ้มดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นกลุ่ม

จากแผนภาพที่ 4 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นตัวแทนของประชากรโดยแบ่งเป็นกลุ่ม โดยรวมได้จำนวน 240 ครวเรือน การเลือกผู้ให้ข้อมูล มีกลุ่มสตรี กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มผู้สูงอายุและมีอาชีพแตกต่างกันเช่น เกษตรกร ค้าขาย การประมง ซึ่งคิดร้อยละ 50 ของครวเรือนในพื้นที่ ซึ่งเป็นจำนวนประชากรตัวอย่าง ในการสุ่มตัวอย่างครั้งนี้

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2. หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

รายการตัวชี้วัด เพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด

1. ตัวชี้วัดบริบท (CONTEXT INDICATOR) คำว่า บริบท หมายถึง สภาพแวดล้อมตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

- บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การทำมาหากินของประชากร

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือ ตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
3. คุณค่าการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วประเทศ
6. สภาพท้องถิ่นในชนบททั่วประเทศ
7. ค่านิยมในกระแสดนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
- บริบทระดับท้องถิ่น เช่น ภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน การทำมาหากินของประชาชนในหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือ ตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
 2. สภาพปัจจุบัน
 3. ด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งหมู่บ้าน
 4. ด้านวัฒนธรรมประเพณี
 5. ข้อมูลด้านอื่น ๆ ดังนี้
 - 1) ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ
 - 2) ลักษณะศักยภาพด้านดี
1. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1.1 นโยบายรัฐบาล ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ
 - 1.2 เงินกองทุน 1 ล้านบาท
 - 1.3 คณะกรรมการกองทุน
 - 1.4 เงินออมและเงินทุนจากสมาชิกกองทุน
 - 1.5 การประชาสัมพันธ์
 - 1.6 ผู้สมัครขอกู้เงิน
 - 1.7 การเตรียมความพร้อม สร้างความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการกองทุน
 - 1.8 คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง
 2. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 2.1 การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน
- 2.2 การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ
- 2.3 การรับชำระหนี้
- 2.4 การทำบัญชี
- 2.5 การจัดสรรผลประโยชน์กองทุนหมู่บ้าน
3. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 3.1 ผลโดยตรง(Immediate Result)
 - 3.1.1 จำนวนผู้กู้
 - 3.1.2 ยอดเงินให้กู้
 - 3.1.3 จำนวนสมาชิกกองทุน
 - 3.1.4 จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด
 - 3.1.5 ยอดเงินที่มีการชำระคืน
 - 3.2 ผลกระทบโดยตรง(Direct Impact) ได้แก่
 - 3.2.1 จำนวนผู้ที่ได้เงินกู้
 - 3.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - 3.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
 - 3.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่
 - 3.3.1 ทักษะคติของชุมชนต่อกองทุน
 - 3.3.2 เกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - ก. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพที่ดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นการทำมาหากินของประเทศ ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
 1. ความยากจนของประเทศ
 2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

3. คุณค่าของประเทศ

4. ความเป็นอยู่และการเป็นหนี้สินของประชาชน

5. สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนของท้องถิ่นของท้องถิ่นในชนบท

ข. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น ภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชน การทำมาหากินของประชาชนในหมู่บ้าน ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

2. สภาพปัจจุบัน

3. เศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน

4. วัฒนธรรมประเพณี

5. ข้อมูลด้านอื่น ๆ ดังนี้

1) ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ

2) ลักษณะศักยภาพด้านดี

ค. ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

2. ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ

3. หนี้สินของครอบครัว

4. อาชีพหลักของผู้กู้

5. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

6. สมาชิกในครอบครัว

7. สภาพการอยู่อาศัย

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ

2. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้

3. สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ

4. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ

5. จำนวนแรงงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินกิจการ โดยถูกวิธี

2. การตลาดที่ดี

3. การหาวัตถุประสงค์ที่ดี
 4. การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน
 5. การใช้จ่ายเงินกู้
 6. การหาความรู้เพิ่มเติม
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

- 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
- 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
- 4.2.2 ผู้กู้อาจดำเนินกิจการด้วยเทคนิคผิดวิธี

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- 4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
- 4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
- 4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน
- 4.3.4 คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น บัญชีนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือรายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดบัญชีนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าเป็นบัญชีนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมีจำนวนมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

4.1 เครื่องมือวัดแบบมาตรฐาน เป็นเครื่องมือวิจัยที่ใช้เทคนิคและวิธีการสร้างอย่างเป็นระบบ มีการนำไปทดลองใช้เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพ และประสิทธิภาพของเครื่องมือนั้นก่อนนำไปใช้จริง

4.2 เครื่องมือวัดแบบเฉพาะกิจ เป็นเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเมื่อได้ผลการศึกษาตามที่ต้องการแล้วก็จะไม่ถูกนำมาใช้อีก ผลที่ได้จากการวัดก็มีความเชื่อถือได้ระดับหนึ่ง และถ้ามีการศึกษาตามที่ต้องการแล้วก็จะไม่ถูกนำมาใช้อีก ผลที่ได้จากการวัดที่เป็นมาตรฐานได้ เช่น บร. 1-12 (AIC)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ ได้แก่แบบรายงาน (บร.) ต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบสอบถาม ได้แก่

- บร. 1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- บร. 2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

2. แบบสัมภาษณ์ ได้แก่

- บร. 1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- บร. 2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน
- บร. 3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
- บร. 4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- บร. 7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านในทัศนคติของประชาชน
- บร. 8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- บร. 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- บร. 10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- บร. 11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

3. แบบสังเกต ได้แก่

- บร. 4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- บร. 5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
- บร. 6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน
- บร. 10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- บร. 11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- บร. 12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่ได้จากกลุ่มเป้าหมายหรือเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการประเมินนั้นจะมีแหล่งข้อมูล ประเภทของข้อมูล และขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง นั่นก็ได้อาจมาจากแบบ บร. 1-12
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ได้เลือกใช้ข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้วนั้นก็คือ จปฐ. กชช.2ค.

ประเภทของข้อมูล

โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ก็ต้องเก็บข้อมูลแยกตามประเภทของข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่สามารถเก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในหมู่บ้าน
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่สามารถเก็บรวบรวมได้จากการบรรยายลักษณะที่เกี่ยวกับความคิดเห็น ทศนคติ ซึ่งมีวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างจากข้อมูลเชิงปริมาณ

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินการปฏิบัติการของนักศึกษา ในคู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร การจัดการและประเมินโครงการ ดังนี้

1. ทำการเก็บข้อมูลบริบทหมู่บ้านทำหีบ โดยการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสารจากอำเภอ เช่น จปฐ. กชช.2ค. ตามแบบ บร.1
2. ทำการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านในเรื่องความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามแบบ บร. 3
3. ทำการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านทำหีบ โดยการสอบถามและสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 2 ในครั้งที่ 1
4. ทำการสังเกตการจัดเวทีวิเคราะห์แผนแม่บทหมู่บ้านทำหีบ ด้วยกระบวนการ AIC ตามแบบ บร.12

5. ทำการสัมภาษณ์ในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการกองทุนบ้านทำหีบและการจัดทำระเบียบกองทุน ตามแบบ บร. 9 โดยการสุ่มตัวอย่าง 50% ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
6. ทำการสัมภาษณ์และสังเกตผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านในเรื่องการดำเนินการตามโครงการเงินกู้เป็นระยะ ๆ ตามแบบ บร. 4 และ บร. 11
7. ทำการสังเกตการจัดเวทีวิเคราะห์แผนแม่บทตำบลจันทึก ด้วยกระบวนการ AIC ตามแบบ บร.12
8. ทำการสังเกตและจัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกลุ่มผู้กู้เงิน กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ตามแบบ บร. 6
9. ทำการสังเกตการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ ตามแบบ บร. 9
10. ทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับทัศนคติต่อการติดตามประเมินโครงการ โดยการสุ่มตัวอย่าง 50 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนครัวเรือน ตามแบบ บร. 9
11. ทำการสัมภาษณ์ในเรื่องเกี่ยวกับความคิดเห็นและทัศนคติต่อกองทุนหมู่บ้านทำหีบ ตามแบบ บร. 9
12. ทำการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านทำหีบ โดยการสอบถามและการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 2 ในครั้งที่ 2

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการนี้ได้แบ่งตามประเภทของข้อมูลดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ.สำนักงานมาตรฐานการศึกษา.2545)

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลให้อยู่ในลักษณะ ตัวเลข และสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลตาม บร. ต่าง ๆ มานั้น

- 1) ใช้ในการบรรยายลักษณะของข้อมูลที่เป็นค่าร้อยละ (percentage) โดยการแจกแจงความถี่โดยใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนความถี่ในแต่ละข้อ}}{\text{จำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมด}} \times 100$$

- 2) ใช้ในการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean : $\bar{X}$) ของรายได้เฉลี่ยของชาวบ้าน โดยใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ คือ รายได้เฉลี่ย

$\sum x$ คือ ผลรวมของรายได้ทั้งหมด

N คือ จำนวนประชากรในหมู่บ้าน

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจหรือความคิดเห็น ในประเด็นต่าง ๆ จากการจากแบบสอบถาม และบันทึกการสัมภาษณ์หรือจากการสังเกต ตามแบบ บร.1-12 นำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลในประเด็นต่าง ๆ ให้ได้ข้อมูลมาในการวิเคราะห์โดยวิธีการแปลความหมายหรือการวิเคราะห์ข้อมูลวิธีที่เป็นการกระทำซ้ำ ๆ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อสรุปที่ได้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ ประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิฟฟ์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งรายงานตามวัตถุประสงค์ โดยมี 5 ตอนดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ คือ
 - 4.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านทำหีบ บรรลุเป้าหมายเพียงใด
 - 4.2 เพื่อทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุน หรือขัดขวางการ บรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านทำหีบ
 - 4.3 เพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนหรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้
 - 4.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยที่ใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัด หรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่าได้-เลย ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการนำเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบท

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ฐานะทาง เศรษฐกิจของประเทศ

ในอดีตจนถึงปัจจุบันรัฐบาลมีโครงการและมาตรการเกี่ยวกับความยากจนโดยใช้งบประมาณปีละไม่ต่ำกว่า 2 แสนล้านบาท และในงบประมาณ พ.ศ. 2546 นี้สูงถึง 4.4 แสนกว่าล้านบาท เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศ ร่างยุทธศาสตร์การแก้ไขและจัดการปัญหาความยากจนของเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจัดทำข้อเสนอโดยคณะกรรมการจัดทำแนวทางการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์การแก้ไขและจัดการปัญหาความยากจนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มีบางโครงการ (กข.คต., กองทุนล้านบาท , 30 บาทต่อโรค เป็นต้น) ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนและคนยากจน 9.2 ล้านคนได้ ในการแก้ไขปัญหาความยากจนตรงไหนบ้างทั้งรัฐบาล นักวิชาการ NGO และผู้นำชุมชนมักพูดรวม ๆ ในเรื่องความยากจนมากกว่าลงลึกถึงคนจน

หากมีการแยกแยะและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน น่าจะทำให้การแก้ไขปัญหาหรือลดปัญหาคนจนได้ อาจารย์ใจ อึ๊งภา และแผนการพัฒนาต้องอยู่บนพื้นฐานศักยภาพและความต้องการของพื้นที่พัฒนาจากฐานรากให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เชื่อมโยง ธุรกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปรับโครงสร้างมาสู่เกษตรกรรายย่อย จัดตั้งสถาบันการเงินท้องถิ่นระดมเงินออมในชุมชนใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยม การบริโภคและการนิยมวัตถุอย่างกฎหมายภาษีทรัพย์สิน มรดกที่ดิน และการกระจายการถือครองที่ดิน สร้างระบบการบริหารจัดการน้ำ ป่าชุมชนโดยคนในท้องถิ่น(มติชนรายวัน วันเสาร์ที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 หน้า 6)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

การดำเนินงานธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจรัฐบาลมีนโยบายหลายด้านที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อสนองความต้องการของตลาดยุคใหม่ โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและศักยภาพของทักษะที่โดดเด่นเพื่อสร้างฐานรากการผลิตของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแนวนโยบายครอบคลุม 3 ด้านคือ (กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงาน, 2545ก)

1. ด้านการเกษตร ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

- การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรโดยการปรับโครงสร้างด้านสินเชื่อ
- การส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานและส่งเสริมการทำเกษตรกรรมที่ดินทำกินโดยการพัฒนาการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐาน
- ส่งเสริมการประมงชายฝั่ง

2. ด้านอุตสาหกรรม

- ปรับโครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรมโดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ
- เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นบ้านและเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมทางการผลิต
- พัฒนาบุคลากร และแรงงานภาคอุตสาหกรรม
- ส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ
- ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน

- สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ๆ ในธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

3. ด้านการบริการและการท่องเที่ยว

รัฐมีนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการและยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการและการท่องเที่ยว โดย

- พัฒนาภาคบริการจากการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานจัดหน่วยงานและองค์กร เพื่อให้มีการใช้ศักยภาพบริการอย่างเต็มที่
- ส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยการเร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยเป็นประตูหลักในการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้

จุดอ่อนของการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ซึ่งในการจะพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) นี้ก็ต้องคำนึงถึงจุดอ่อนที่ต้องพัฒนา SMEs ร่วมกันก่อนนั้นก็คือการคำนึงถึงมิติสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันอังคารที่ 20 สิงหาคม 2545, หน้า 18) ที่กล่าวถึงงานประชุมวิชาการหนึ่งศตวรรษสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) เมื่อเร็ว ๆ นี้ นายสมบัติ เหลสกุล สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ระบุว่า การศึกษาผลกระทบจากอุตสาหกรรมต่อสุขภาพของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม และชุมชนใกล้เคียง ส่วนใหญ่เน้นไปที่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งปรากฏผลกระทบอย่างรุนแรงอย่างเห็นได้ชัดเจนและก่อให้เกิดการสูญเสียอย่างมากต่อสังคมโดยรวม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือไม่มีความเสี่ยงต่อการทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพเลย ทั้งนี้จากการศึกษาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนหนึ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ด้วย เช่น โรงสีข้าว อู่เคาะพ่นสีรถยนต์ นอกจากนี้ยังพบประเด็นปัญหาโรคติดต่อจากแรงงานต่างชาติ การพัฒนา SMEs ของประเทศไม่เพียงแต่ส่งผลต่อสุขภาพกาย แต่ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพใจทั้งในส่วนองแรงงานในโรงงานและชุมชนใกล้เคียงด้วย นอกจากนี้การประกอบการได้มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในหลายด้าน เช่น ปัญหาน้ำเสียซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศการประมง และทำลายแหล่งน้ำที่ใช้ในการอุปโภคบริโภค บางพื้นที่ต้องเผชิญปัญหากลิ่นเหม็นจากโรงงาน รบกวนจิตใจของประชาชนผู้อาศัยในบริเวณใกล้เคียง บางแห่งปล่อยสารพิษ ตลอดจนฝุ่นละอองออกมาปะปนในบรรยากาศ บางแห่งก่อสารและกากของอันตราย จากกระบวนการผลิตทางด้านอุตสาหกรรมที่ต้องใช้สารเคมีที่มีอันตรายมาเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิต

แผนนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา SMEs เกี่ยวข้องกับแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ซึ่งแผนแม่บท SMEs ได้วางยุทธศาสตร์ที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้แก่ผู้ประกอบการ ขณะที่ด้านแรงงานได้เน้นเกี่ยวกับการพัฒนาฝีมือแรงงาน แต่สิ่งที่ขาดหายไปคือเรื่องสิ่งแวดล้อมและผู้บริโภค เพราะฉะนั้นสิ่งที่ควรพิจารณาให้มากขึ้นคือเรื่องสิ่งแวดล้อมเนื่องจากปัญหาการกำหนดนโยบายกว้างมากและจำกัดแค่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ส่วนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม รัฐบาลยังไม่เข้าไปสนับสนุนอย่างเต็มที่ ดังจะเห็นที่ผ่านมามาตราฐานที่ตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม 2535 เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการที่มีสินทรัพย์ถาวร ทำให้ผู้ประกอบการที่ไม่มีสินทรัพย์ถาวรไม่สามารถเข้าไปใช้กองทุนดังกล่าวได้ ในแง่นี้นโยบายของรัฐจึงเป็นนโยบายที่เลือกปฏิบัติและเมื่อพิจารณานโยบายด้านแรงงานว่ายังไม่มียุทธศาสตร์รองรับแรงงานต่างด้าวหรือแม้แต่แรงงานไทยก็ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ การให้ความช่วยเหลือว่าจะได้รับสิทธิประโยชน์อะไรจากการเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ส่วนนโยบายของรัฐกิจและความปลอดภัยของผู้บริโภคยังขาดนโยบายที่ชัดเจนที่จะไปควบคุมกำกับดูแล จะเห็นได้ว่าทุกวันนี้สินค้าหลายประเภทยังไม่มีมาตรฐาน รัฐบาลต้องหาแนวทางว่าจะทำอย่างไรให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์ ขณะเดียวกันก็ต้องไม่สร้างต้นทุนเพิ่มในการจัดการหรือการผลิต

นโยบายของรัฐยังไม่มีมาตรฐานหรือกลไกใดในการพัฒนา SMEs โดยรวม แต่ได้ไปอิงไว้กับนโยบายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกันงานนโยบายสิ่งแวดล้อมก็ไปอยู่กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม นโยบายแรงงานก็ไปอยู่ที่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม นโยบายคุ้มครองผู้บริโภคก็ไปอยู่กับกระทรวงสาธารณสุข มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมขึ้นอยู่กับกระทรวงอุตสาหกรรม ทำให้ออกมาในลักษณะต่างคนต่างทำต่างคนต่างเดิน เพราะฉะนั้นรัฐบาลต้องหาแนวทางให้เป้าหมายการพัฒนาอยู่ในทิศทางเดียวกัน

1.1.3 คุณค่าของประเทศ

สำหรับมูลค่าการค้าในช่วงมกราคม - มีนาคม 2545 ไทยเกินดุลเป็นมูลค่า 822.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา โดยเกินดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกา อาเซียน และสหภาพยุโรป ส่วนญี่ปุ่น และจีน ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้า 756.9 และ 417.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ตามลำดับ (ทันโลก ทันเศรษฐกิจ, พฤษภาคม 2545 ,หน้า 10)

จากค่าแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวถึง นโยบายในการแก้ไขปัญหาเพื่อลดภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ ไว้ดังนี้

1. เร่งรัดการกระตุ้นเศรษฐกิจที่มีผลต่อการยกระดับรายได้ของประชาชนและ
หยุดการทรุดตัวทางเศรษฐกิจ โดยคงภาวะการขาดดุลการคลังต่อไประยะ
หนึ่งในกรอบการรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพและวินัยการคลังที่เหมาะสม
2. ปรับปรุงระบบภาษีให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเพื่อส่งเสริม
การกระตุ้นภาคเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นภายในประเทศ และเป็น
พื้นฐานในการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต
พร้อมทั้งสนับสนุนการอบรวมการระดมทุนและการสร้างผู้ประกอบการราย
ใหม่
3. บริหารการคลังอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน โดยเฉพาะการรักษาวินัยทาง
การคลังจัดทำแผนการบริหารทรัพย์สินและหนี้สินสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ
ประหยัด และกู้เงินเฉพาะ เพื่อการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก
เพื่อสร้างฐานรายได้ให้แก่ประชาชนและเอกชนเป็นหลัก

1.1.4 สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ในปัจจุบัน

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี
แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมของประเทศ
ในปัจจุบันถูกใช้อย่างสิ้นเปลือง ถูกทำลายอย่างต่อเนื่องขาดการดูแลเอาใจใส่ทั้งภาครัฐและเอกชน
อย่างจริงจัง ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย ทำให้การพัฒนาประเทศขาดความสมดุล ตัวอย่าง
สภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยอย่างเห็นได้ชัด อากาศเป็นพิษ น้ำเน่าเสีย ฝุ่น
ละออง เสียงดังของโรงงานและรถยนต์ในเมืองใหญ่ ปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ ป่าถูกทำลาย การ
ทำประมงผิดวิธีล้วนเป็นปัญหาที่ต้องทำการแก้ไขโดยเร่งด่วน รัฐบาลจึงมีนโยบายในการบริหารจัดการ
การ ดังนี้

รัฐบาลมีนโยบายในการฟื้นฟูสภาพและคุณภาพการป้องกันเสื่อมโทรม หรือการสูญเสียไป
และการนำกลับมาใช้ใหม่ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เอื้อต่อการ
ดำรงชีวิตเกิดความสมดุลในการพัฒนาและรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
อย่างยั่งยืน

1. บริหารและจัดการสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทาง
ชีวภาพแบบบูรณาการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลและมีมีส่วนร่วมของประชาชน
ท้องถิ่นดั้งเดิม
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการควบคุม

และกำจัดมลภาวะที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิต

3. สนับสนุนให้นำต้นทุนทางสังคมมาพิจารณาในการศึกษาผลกระทบต่องีงแวดล้อมในกรณีดำเนินโครงการที่มีผลต่องีงแวดล้อม
4. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของคนไทยในการบริหารจัดการกับสิ่งแวดลอม

1.1.5 สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วประเทศ

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวไว้ว่า ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชนมีสาเหตุเกิดจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยากจนและไม่สามารถเข้าสู่แหล่งเงินในระบบได้ และต้องพึ่งพาแหล่งเงินนอกระบบและเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง ทางรัฐบาลจึงมีนโยบายเพื่อจัดการกับปัญหา ดังนี้

1. ปรับโครงสร้างสินเชื่อและเงินทุนภาคเกษตรให้สอดคล้องกับวงจรการผลิตเร่งรัดแก้ไขหนี้สินของเกษตรกร การพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อย เป็นเวลา 3 ปี
2. ส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน
3. โครงการธนาคารเพื่อการเข้าสู่แหล่งเงินทุนของผู้มีรายได้น้อย
4. ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.1.6 สภาพท้องถิ่นในชนบททั่วประเทศ

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวไว้ว่า บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทบางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท สาเหตุเกิดจากช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย สังคมเมืองกับสังคมชนบทมีมากขึ้น ไม่มีความสมดุลในการพัฒนาประเทศในทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง การศึกษา สาธารณสุข และปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของราชการทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น รัฐบาลจึงวางนโยบายเพื่อบริหารจัดการดังนี้

1. มุ่งพัฒนาการผลิตภาคเอกชนและสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน

2. พัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรสมัยใหม่ ส่งเสริมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางการเกษตรและความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศด้านการตลาด การเกษตร เพื่อสามารถวางแผนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ส่งเสริมสหกรณ์ ธุรกิจชุมชน สถาบันการเกษตร และองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง
4. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมการวิจัยจากภูมิปัญญาไทยผสมกับวิทยาการสมัยใหม่
5. ส่งเสริมการประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับภูมิประเทศ

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวไว้ว่าในปัจจุบันการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วและสะดวกสืบเนื่องจากเทคโนโลยีด้านการติดต่อสื่อสารหรือสื่อต่างๆ มีความเจริญก้าวหน้าโอกาสที่ได้รับรู้เอาค่านิยมจากโลกที่เจริญกว่าเป็นไปได้ง่ายทั้งสังคมเมืองและสังคมชนบท เหตุนี้เองที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจาก ค่านิยมบางอย่างไม่เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน เช่น ชื้อรราคาแพงๆ เสื้อราคาแพง ห้องที่ยวต่างประเทศ ชื้อสินค้ายี่ห้อดังจากต่างประเทศ ทำให้การพัฒนาประเทศเกิดความไม่สมดุลกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตใจ ทำให้ชนชั้นที่ด้อยโอกาสในสังคมมีช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน เมืองกับชนบท ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆอย่างมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โสเภณี โรคเอดส์ เป็นต้น

ดังนั้นการรับเอาค่านิยมจากต่างประเทศ รัฐบาลควรส่งเสริมการเรียนรู้การปรับใช้วัฒนธรรมจากต่างประเทศใช้กับสังคมไทยให้เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทยที่ยังคงเอกลักษณ์ไทย

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

(ที่มา:บร.1 เดือนธันวาคม 2544)

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านท่าเหียบ

ในสมัยอดีตนานมาแล้ว ชาวบ้านในแถบนี้อาศัยอยู่ในป่าเขา มีห้วย หนอง คลอง บึง เป็นแหล่งพักพิง เส้นทางคมนาคม เดิน และขี่ม้า รวมทั้งทางเกวียน มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยสัตว์ป่า อีกทั้งใช้ป่าชาวบ้านร่นบุกเบิกล้มตายเกือบหมดโดยเฉพาะใช้มาเลเรีย หลงเหลือแต่ ต. ขนงพระ ตั้งรกรากจนถึงทุกวันนี้ไม่กี่หลังคาเรือนซึ่งคนดั้งเดิมต้องดูจากนามสกุลที่ลงท้ายว่า

“จันทิก” เมื่อปี พ.ศ.2430 ชาวบ้านในอำเภอปากช่องจะขึ้นกับอำเภอจันทิก ต่อมาทางการส่งยุบ ต.ชนงพระ อ.จันทิก ให้ชาวบ้านไปขึ้นกับ ต.จันทิก อ.สีคิ้ว ในปี พ.ศ. 2492 บ้านปากช่องได้รับฐานะเป็น ต.ปากช่อง ต่อมาประเทศไทยจับมือกับประเทศสหรัฐอเมริกาสร้างถนนมิตรภาพ ตั้งแต่สระบุรีถึงโคราช ทำให้ความเจริญเข้ามาอย่างรวดเร็ว ชาวไทยทั่วทุกภาคหลังไหลเข้ามาชุดทองทำไร่เลื่อนลอยและเลี้ยงสัตว์เป็นจำนวนมากจึงให้ยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอปากช่อง เป็นกิ่งได้ 6 เดือน จึงได้รับการยกฐานะให้เป็นอำเภอปากช่อง(www.pakchongtoday.com)

หมู่บ้านท่าหีบเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ใน ต.จันทิก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ.2507 ผู้คนส่วนใหญ่อพยพมาจากบ้านจันทิก ต.จันทิก อ. สีคิ้ว และมาจาก สูงเนิน อูรยา ลพบุรี สระบุรี แต่ก่อนชาวบ้านแถบนี้มีอาชีพทำไม้ มีโรงเลื่อยไม้ ต่อมาเมื่ออาชีพปลูกอ้อย มีโรงงานหีบอ้อย ชื่อที่ตั้ง “ท่าหีบ” คือมีโรงงานหีบอ้อยใกล้ ๆ กับท่าน้ำที่อยู่ในหมู่บ้าน และในปี พ.ศ. 2509 ได้มีอาชีพใหม่เกิดขึ้น ได้แก่ อาชีพเลี้ยงสัตว์ ทำสวนผัก ทำไร่ข้าวโพด และทำการประมง และได้ประกอบอาชีพนี้มาจนถึงปัจจุบัน ดังจะสรุปตารางประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านท่าหีบดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปประวัติศาสตร์หมู่บ้านท่าหีบ

ปี พ.ศ.	สภาพการณ์
2507	เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านท่าหีบ
2507	เริ่มมีถนนทางลูกรัง ยาวประมาณ 4 กิโลเมตร
2519	เริ่มมีไฟฟ้า
2537	ถนนลาดยางในหมู่บ้านยาวประมาณ 4 กิโลเมตร
2538	เริ่มมีประปาใช้ในหมู่บ้าน
2544	มีประชากรที่อยู่จริงในหมู่บ้าน ประมาณ 240 ครัวเรือน ประชากรโดยประมาณ 1,261 คน ผู้ชาย 627 คน ผู้หญิง 634 คน

ที่มา : บร.1 เดือนธันวาคม 2544

จากตารางที่ 1 ทำให้ทราบว่าหมู่บ้านท่าหีบก่อตั้งมาใน พ.ศ. 2507 เป็นเวลานานถึง 37 ปี และความเจริญต่าง ๆ เช่น ๆ ไฟฟ้า ประปา ถนนลาดยาง ก็เริ่มเข้ามาสู่หมู่บ้าน

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

(งบฐ.2 : ข้อมูลขั้นพื้นฐานของครัวเรือน)

- การตั้งถิ่นฐาน

ในปัจจุบันหมู่บ้านทำหีบตั้งอยู่ในบริเวณเป็นที่ราบเขาโดยมีภูเขาขนานจิต ตั้งอยู่ทางทิศเหนือ ทิศตะวันออกเป็นที่น้ำท่วมในฤดูฝนเนื่องจากเป็นแอ่งน้ำและพื้นดินเป็นดินเหนียวใช้ปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์ ในฤดูหนาวแห้งแล้ง พื้นดินจะขาดความชุ่มชื้น

ผู้คนประกอบอาชีพ เลี้ยงโคนม เพราะตามสภาพภูมิอากาศอำนวย โคนมผลิตน้ำนมดิบแล้ว สิ่งที่เป็นประโยชน์ตามมาคือมูลสัตว์หรือขี้วัว ได้นำมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ทำให้มีรายได้เสริมเป็นโครงการเสริมธุรกิจชุมชนตำบลจันทึก ได้รับการสนับสนุนจากโรงไฟฟ้าพลังน้ำตบบึงลำตะคอง และนอกจากนั้นยังประกอบอาชีพ สวนผัก ปลูกข้าวโพด และทำการประมง เพราะใกล้แหล่งน้ำลำตะคอง หมู่บ้านทำหีบมีประชากร 240 ครัวเรือน มีบ้านทั้งหมด 208 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 1,261 คน ชาย 627 หญิง 634 คน ในหมู่บ้านแบ่งเขตการปกครองเป็นกลุ่มย่อยเรียกว่าคุ้ม มีทั้งหมด 9 คุ้ม คือคุ้มที่ 1 ถึงคุ้มที่ 9 มีพื้นที่ทั้งหมด 2,700 ไร่ พื้นที่ทำกินส่วนใหญ่ยังไม่มีเอกสารสิทธิ์ เพราะเป็นพื้นที่ทางราชการ (ทหาร)

- ทำเลที่ตั้ง

ตำบลจันทึกมี 21 หมู่บ้าน บ้านทำหีบเป็นหมู่บ้านที่ 2

พื้นที่ในหมู่บ้านทั้งหมด 2,700 ไร่ ตร.กม. ประชากร 204 ครอบครัวยุคทั้งหมด 240 หลังคาเรือน
ระยะทางจากหมู่บ้านถึงอำเภอ 15 กม. ระยะทางจากหมู่บ้านถึงจังหวัด 105 กม.

-อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือติดกับอำเภอสีคิ้ว จ.นครราชสีมา

ทิศใต้ติดกับบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลจันทึก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ทิศตะวันตกติดกับ บ้านหนองกระทุ่ม หมู่ที่ 3 ตำบลจันทึก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ทิศตะวันออกติดกับเขื่อนลำตะคอง

-สภาพดิน

ลักษณะดิน กลุ่มดินไร่ เป็นดินไร่ดีและดินไร่ทราย มีศักยภาพเหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ มีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิตสูง สำหรับที่ดินทำกินของหมู่บ้านทำหีบส่วนใหญ่ยังไม่มีเอกสารสิทธิ์เนื่องจากเป็นที่ของราชการ(ทหาร)ดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนที่ดินทำกินของประชากรหมู่บ้านท่าเหียบ

จำนวนที่ดิน	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
1-5 ไร่	50	20.84
6-10 ไร่	-	-
11-20 ไร่	-	-
21-50 ไร่	-	-
50 ไร่ขึ้นไป	-	-
- ที่ดินยังไม่มีเอกสารสิทธิ์	158	65.83
- ไม่มีที่ดินทำกิน	32	13.33
รวม	240	100

ที่มา : บร.1 เดือน ธันวาคม พ.ศ.2544

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าที่ดินทำกินยังไม่มีเอกสารสิทธิ์จำนวน 158 ครัวเรือน คิดเป็น 75.96 เปอร์เซ็นต์ และมีที่ดินทำกิน 1- 5 ไร่ จำนวน 50 ครัวเรือน คิดเป็น 4.04 เปอร์เซ็นต์

-ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

ปัจจุบันป่าไม้คงหลงเหลืออยู่น้อยเนื่องจากการทำลายป่า ทำไร่เลื่อนลอย ไฟไหม้ป่าและการจับจองที่อยู่อาศัย พื้นที่สาธารณะ เมื่อมีงบประมาณที่ต้องทำโครงการต่าง ๆ ต้องขอพื้นที่จากทางราชการ(ทหาร)เสียก่อนที่จะทำโครงการ เช่น การทำบ่อพักน้ำปะปาหมู่บ้าน แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน (แหล่ง)		การใช้น้ำ	
	ของส่วนรวม	ของส่วนตัว	ใช้ได้ตลอดทั้งปี	ใช้ได้ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำบาดาล	2 บ่อ	-	-	2 บ่อ
บ่อน้ำตื้น	2 บ่อ	-	-	2 บ่อ
สระน้ำ	1 สระ	-	1 สระ	-
เขื่อนกั้นน้ำ	1 แห่ง	-	1 แห่ง	-

ที่มา: บร.1 และจากการสังเกต

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่าบ่อน้ำบาดาล และบ่อน้ำตื้นใช้ได้ไม่ตลอดปีมีเป็นจำนวน 2 บ่อ สำหรับสระน้ำและเขื่อนกั้นน้ำสามารถใช้ได้ตลอดปี นอกจากนี้เขื่อนกั้นน้ำเป็นเขื่อนลำตะคองที่อยู่

ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านท่าหีบยังเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญมากเป็นต้นน้ำที่เกิดจากบริเวณเทือกเขาใหญ่ ทำให้ผู้คนในบริเวณนี้ได้รับประโยชน์ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ พร้อมเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

- ระบบสาธารณูปโภค

- ถนนเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน/ชุมชนมีสภาพเป็นถนนลูกรังในปี พ.ศ.2507 ยาว 4 กิโลเมตร
- ถนนก่อสร้างเป็นถนนลาดยางในปี พ.ศ. 2537 ยาว 4 กิโลเมตร
- ถนนในหมู่บ้านสภาพเป็นลูกรังยาวทั้งหมด 4.5 กิโลเมตร
- ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านในปี พ.ศ. 2519
- ประปาหมู่บ้านสร้างเมืองในปี พ.ศ.2538

- การขยายตัวของประชากร

หมู่บ้านท่าหีบมีประชากรชายและหญิงมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ประชากรของหมู่บ้านส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยแรงงานคือในช่วงอายุ 18-50 ปี ถือได้ว่ามีขีดความสามารถในการทำงานสูงกว่าช่วงอายุอื่น ๆ และเป็นช่วงอายุในวัยเจริญพันธุ์ซึ่งแนวโน้มการขยายตัวประชากรในหมู่บ้านจะเพิ่มมากขึ้น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามอายุประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.(เพศ) - ชาย	627	49.72
- หญิง	634	50.28
รวม	1,261	100
2. (อายุ) 1 วัน – 3 ปีเต็ม	62	4.92
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	64	5.08
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	125	9.91
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	48	3.81
15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	69	5.47
18 ปี 1 วัน – 50ปีเต็ม	708	56.14
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	72	5.71
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	113	8.96
รวม	1,261	100

ที่มา : ฐานข้อมูลประชากรหมู่บ้านท่าหีบ

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่าเพศหญิงและเพศชายมีสัดส่วนที่เท่า ๆ กัน และประชากรช่วงอายุ 18 ปี – 50 ปี จำนวน 708 คน เป็นจำนวนมากคิดเป็น 56.14 เปอร์เซ็นต์ เพราะวัยนี้เป็นวัยเจริญพันธุ์ และเป็นวัยกำลังทำงาน และประชากรที่มีเป็นจำนวนน้อยที่สุดในช่วงอายุ 12 – 14 ปีจำนวน 48 คน คิดเป็น 3.81 เปอร์เซ็นต์

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจหมู่บ้านท่าหีบ

การประกอบอาชีพนี้ประชากรในหมู่บ้านท่าหีบ มีรายได้ต่อปีในแต่ละครอบครัวอาชีพการเลี้ยงโคนมซึ่งมีผู้ประกอบอาชีพนี้ทำรายได้ดีที่สุดที่สุดในหมู่บ้านท่าหีบ จึงถือได้ว่าอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลักของคนในหมู่บ้านแห่งนี้ ดังนั้นจึงควรหาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคนมให้มากกว่านี้เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในหมู่บ้านให้ดีขึ้นจะแสดงรายได้ทั้งหมดของแต่ละอาชีพ ในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงรายได้ทั้งหมดที่เป็นผลผลิตของหมู่บ้านท่าหีบ

ประกอบอาชีพ	จำนวนครัวเรือน	ได้ผลผลิตทั้งหมู่บ้านประมาณ (บาท)	ร้อยละ
เลี้ยงวัวนม	40	900,000	58.25
ทำสวนผัก	40	300,000	19.42
ไร่ข้าวโพด	10	150,000	9.71
เลี้ยงไก่	20	30,000	1.94
ค้าขาย	15	45,000	2.91
ทำการประมง	30	50,000	3.24
ขายแรงงานต่างถิ่น	30	40,000	2.59
รับราชการ	5	30,000	1.94
รวม	190	1,545,000	100

ที่มา : บร.1 เดือนธันวาคม 2544

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่าอาชีพเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่มีรายได้ดีที่สุดจำนวน 58.25 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาเป็นอาชีพทำสวนผัก 19.42 เปอร์เซ็นต์ และรายได้ที่น้อยที่สุดคืออาชีพเลี้ยงไก่ และรับราชการคิดเป็นจำนวน 1.94 เปอร์เซ็นต์

สำหรับรายได้ของประชากรในหมู่บ้านท่าหีบ หมู่ที่ 2 ต.จันทิก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
ต่อปีในแต่ละครอบครัว ดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงรายได้ของประชากรในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครัวเรือน

รายได้ต่อปี	จำนวน/ครอบครัว	ร้อยละ
1. รายได้/บาท		
1,000 - 5,000	5	2.40
5001 - 10000	16	7.70
10,001-20,000	66	31.73
20,001-30,000	67	32.21
30,001-50,000	44	21.15
50,001-100,000	10	4.81
รวม	208	100.00

ที่มา: บร.1 เดือนธันวาคม พ.ศ.2544

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่าประชากรส่วนมากมีรายได้จำนวน 20001-30000 บาทต่อปีจำนวน 67 คน คิดเป็น 32.21 เปอร์เซ็นต์ และประชากรส่วนน้อยมีรายได้ 1000-5000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็น 2.40 เปอร์เซ็นต์

1.2.4 ด้านวัฒนธรรมของหมู่บ้านท่าหีบ

-เครือญาติ

เครือญาติในหมู่บ้านท่าหีบเป็น เครือญาติที่สืบทอดกันทางสายเลือดและเครือญาติที่มาอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันแล้ว ยังนับถือกันในระดับเครือญาติ ราษฎรในหมู่บ้านท่าหีบประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักซึ่งต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

-ผู้นำและการเมืองการปกครอง

ผู้นำและการเมืองการปกครอง บ้านท่าหีบมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีผู้นำหรือ ผู้ใหญ่บ้านชื่อ นางปรารถสวรรณ ศรีรักษา สามารถดูแลลูกบ้านได้อย่างทั่วถึง ช่วยปัญหาต่าง ๆ ในหมู่บ้าน หมู่บ้านท่าหีบแบ่งลักษณะการปกครองออกเป็นกลุ่มย่อยซึ่งเรียกว่าคุ้มมีทั้งหมด 9 คุ้ม

-วัดและประเพณี

วัดชื่อวัดหนองกระทุ่มอยู่ในเขตพื้นที่ของบ้านท่าหีบ หมู่ที่ 2 ต.จันทิก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ซึ่งมี 3 หมู่บ้านที่มาทำบุญ ณ วัดแห่งนี้ร่วมกันคือ หมู่บ้านหนองกระทุ่ม หมู่ที่ 3 ต.จัน

ทีก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา และหมู่บ้านจันทิโกใหม่ หมู่ที่ 19 ต.จันทิโก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ซึ่งหมู่บ้านจะอยู่ติดกัน และประเพณีของหมู่บ้านท่าหีบมีประเพณีต่าง ๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 แสดงการทำบุญหรืองานประเพณีของหมู่บ้านท่าหีบ

เดือน	ประเพณี
มกราคม	ตักบาตรต้อนรับปีใหม่
กุมภาพันธ์	ทำบุญวันมาฆบูชา
มีนาคม	-
เมษายน	ทำบุญสงกรานต์
พฤษภาคม	ทำบุญวันวิสาขบูชา
มิถุนายน	ทำบุญวันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา
กรกฎาคม	-
สิงหาคม	ทำบุญวันแม่ 12 สิงหาคม
กันยายน	-
ตุลาคม	ทำบุญออกพรรษา, วันปิยมหาราช
พฤศจิกายน	-
ธันวาคม	บุญวันพ่อแห่งชาติ

ที่มา : บร 1 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2545

จากตารางที่ 7 จะเห็นว่าในหมู่บ้านท่าหีบมีประเพณีที่เป็นประเพณีทั่ว ๆ ไปของไทย เช่น วันขึ้นปีใหม่ สงกรานต์ ออกพรรษา เข้าพรรษา เป็นต้น

-โรงเรียนและการศึกษา

โรงเรียนชื่อโรงเรียนหนองกระทุ่มมีโรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิด สอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนแห่งนี้ใช้เป็นสถานศึกษาทั้ง 3 หมู่บ้านซึ่งอยู่ติดกัน คือหมู่บ้านท่าหีบ หมู่บ้านหนองกระทุ่ม และหมู่บ้านจันทิโกใหม่ ซึ่งอยู่ในตำบลเดียวกันแต่โรงเรียนหนองกระทุ่มอยู่ในเขตพื้นที่ของบ้านท่าหีบ หมู่ที่ 2 ต.จันทิโก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ดังจะแสดงตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา พ.ศ.2544

ระดับชั้น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อนุบาล1	19	7.14
อนุบาล2	24	9.02
ป.1	22	8.27
ป.2	30	11.28
ป.3	30	11.28
ป.4	26	9.77
ป.5	25	9.41
ป.6	41	15.41
ม.1	26	9.77
ม.2	11	4.14
ม.3	12	4.51
รวม	266	100

ที่มา: บร.1 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544

จากตารางที่ 8 นักเรียนที่มีเป็นจำนวนมากในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 41 คน คิดเป็น 15.41 เปอร์เซ็นต์ และนักเรียนที่มีเป็นจำนวนน้อยอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 11 คน คิดเป็น 4.14 เปอร์เซ็นต์

-สุขภาพอนามัย

สุขภาพอนามัยของราษฎรบ้านท่าหีบ โดยรวมแล้วราษฎรที่สุขภาพอนามัยแข็งแรงในระยะ 5 ปี ที่ผ่านมามีโรคระบาด เวลาราษฎรเจ็บป่วย ก็ไปขอความช่วยเหลือจากสถานพยาบาลเบื้องต้นหรือสถานีอนามัยในหมู่บ้านท่าหีบ

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

1) ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนมากจะมีหนี้สิน กับสหกรณ์การเกษตร(รทส.) หรือกับนายทุนนอกระบบ เนื่องจากการประกอบอาชีพเกษตรของประชาชนต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมากพอสมควร ประชากรจึงมีการกู้ยืมเงินในแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการประกอบอาชีพของตนให้มีความอยู่รอด

2) ลักษณะศักยภาพด้านดี

ในหมู่บ้านท่าหีบมีความสามัคคีกันจึงไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในกลุ่ม ทำให้เกิดผลดีในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการบริหารงานกองทุน ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ และเมื่อใดมีการพูดคุยกันก็มีความเข้าใจกันดีมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แสดงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านท่าหีบ

ข้อ	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ใช้วัด
1	สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	มาก 75 % ปานกลาง 25 % น้อย 0 %
2	สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	มาก 65 % ปานกลาง 35 % น้อย 0 %
3	ชุมชนยกย่องคนทำความดี	มาก 80 % ปานกลาง 20 % น้อย 0 %
4	สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือกันและกัน	มาก 80 % ปานกลาง 20 % น้อย 0 %
5	สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม	ใช่ 85 % ไม่ใช่ 15 %
6	สมาชิกชุมชนมีอาชีพสามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้	เพิ่มขึ้น 20 % ลดลง 10 % เท่าเดิม 70 %
7	ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ากัน รักใคร่ปรองดองกัน	เพิ่มขึ้น 15 % ลดลง 15 % เท่าเดิม 70 %
8	ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน	เพิ่มขึ้นเป็น 20 % ลดลงเหลือ 0 % เท่าเดิม 80 %

9	ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก โดยการประชุม หรือเสวนา	มาก 75 % ปานกลาง 20 % น้อย 5 %
10	ในชุมชนมีการช่วยเหลือ เด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	เพิ่มขึ้นเป็น 20% ลดลงเหลือ 0 % เท่าเดิม 80 %
11	ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	ใช่ 70 % ไม่ใช่ 5 % ไม่แน่ใจ 25 %
12	ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยสมาชิกในชุมชน	ใช่ 60 % ไม่ใช่ 40 %

ที่มา: บร.2 ธันวาคม พ.ศ.2544

จากตารางที่ 9 จะเห็นว่าในหมู่บ้านท่าหีบมีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีการยกย่องคนทำความดีและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มจากเกณฑ์ที่ใช้วัดอยู่ในขั้นมาก ซึ่งจะส่งผลให้หมู่บ้านท่าหีบมีศักยภาพในด้านการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านท่าหีบเป็นผลประเมินทั้งหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ซึ่งต้องประเมินปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตที่ได้ โดยมีผลการประเมินดังนี้

2.1 ผลประเมินหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) จำแนกได้ดังนี้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาล

นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์ถึงความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านท่าหีบในระยะแรกโดยการสุ่มสัมภาษณ์ จำนวน 100 ราย ซึ่งสรุปผลได้ตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10 แสดงระดับความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านทำหีบ (ครั้งที่ 1)

ระดับ	ความเข้าใจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อย	เป็นเงินทุนให้กู้ยืมใช้กันหมุนเวียนในหมู่บ้าน	15	15
ปานกลาง	เป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมหมุนเวียนใช้กันในหมู่บ้าน เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น	65	65
มาก	รวมทั้งข้อ 1 และข้อ 2 โดยประชาชนในหมู่บ้านต้องสามัคคีกันจึงจะทำให้เงินกองทุนนี้มีมากขึ้น	20	20
รวม		100	100

ที่มา: บร.3 ช่วงเดือนธันวาคม 2544 - มกราคม 2545

จากตารางที่ 10 จะเห็นว่ามีผู้เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในระยะแรกของการเข้าไปสู่สัมภาษณ์ คนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจดีนักคืออยู่ในระดับปานกลางจำนวน 65 ราย คิดเป็น 65 เปอร์เซ็นต์ ของกลุ่มคนที่ได้สุ่มทั้งหมด 100 คน

สำหรับการสุ่มครั้งที่ 2 นี้ เครื่องมือที่ใช้คือแบบบันทึกการสัมภาษณ์ บร.9 โดยได้สรุปผลในแบบรายงาน บร.3 ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2545 ชาวบ้านมีความเข้าใจบ้าง ไม่เข้าใจบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่จะเข้าใจไปทางเดียวกันคือ เข้าใจว่าเป็นเงินกองทุนที่มาช่วยเหลือคนในหมู่บ้านให้มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านโดยการจัดการกันเองของคนในหมู่บ้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11 แสดงระดับความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านทำหีบ (ครั้งที่ 2)

ระดับ	เกณฑ์ความเข้าใจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อย	เป็นเงินทุนให้กู้ยืมใช้กันหมุนเวียนในหมู่บ้าน	20	20
ปานกลาง	เป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมหมุนเวียนใช้กันในหมู่บ้านเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น	61	61
มาก	รวมทั้งข้อ 1 และข้อ 2 โดยประชาชนในหมู่บ้านต้องสามัคคีกันจึงจะทำให้เงินกองทุนนี้มีมากขึ้น	19	19
รวม		100	100

ที่มา: บร. 9 เดือนกรกฎาคม 2545

จากตารางที่ 11 จะเห็นว่ามีผู้เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

เมืองในครั้งที่ 2 ของการเข้าไปสู่สัมพันธ คนส่วนใหญ่ยังเข้าใจอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 61 ราย คิดเป็น 61 เปอร์เซ็นต์ ของกลุ่มคนที่ได้สุ่มทั้งหมด 100 คน ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าการสู่สัมพันธทั้ง 2 ครั้ง เกณฑ์ความเข้าใจของคนในหมู่บ้านท่าหีบอยู่ในระดับปานกลาง

2) เงิน 1 ล้านบาท จากเอกสารกองทุนและการสัมพันธ พบว่า เงินจำนวน 1 ล้านบาทเป็นเงินที่รัฐบาลให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีอยู่ทั่วประเทศจำนวน 74,881 กองทุน โดยให้กองทุนละ 1 ล้านบาทกับกองทุนที่ผ่านการประเมินความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งกองทุนหมู่บ้านท่าหีบได้จัดตั้งกองทุน โดยการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 และได้ผ่านการประเมินความพร้อมโดยได้จดทะเบียนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านท่าหีบแล้วเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2544 และหลังจากนั้นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ดำเนินงานตามกระบวนการเรื่อยมา จนกระทั่งธนาคารออมสินได้โอนเงินเข้าบัญชีกองทุนเงินล้านเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2544 บัญชีธนาคารกองทุนล้านบาทเลขที่ 06-4303-20-081782-1 และสมาชิกผู้กู้ก็เริ่มเสนอโครงการขอกู้เงินเป็นต้นมา ดังแสดงขั้นตอนการทำงานในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 แสดงขั้นตอนการทำงานกองทุนหมู่บ้านท่าหีบ

ขั้นตอน	วัน/เดือน/ปี	รายการ	จำนวนเงิน
1	1 ส.ค. 44	คัดเลือกคณะกรรมการกองทุน	-
2	3 ก.ค. 44	จดทะเบียนคณะกรรมการกองทุน	-
3	28 ธ.ค. 45	ธนาคารออมสินโอนเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน	1,000,000
4	24 ธ.ค. 45	คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้และอนุมัติเงินกู้	841,000
5	28 ธ.ค. 45	โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้แต่ละรายครั้งแรก	841,000

ที่มา: แบบคำขอขึ้นทะเบียนความพร้อมกองทุนหมู่บ้านท่าหีบ

3) คณะกรรมการกองทุน ได้จำแนกตามระดับได้ดังนี้

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการศึกษาจากเอกสารทำให้ทราบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะเป็นผู้รับผิดชอบ

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนแก่อง
ทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีอยู่ทั่วประเทศ ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ (แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมิน
ความพร้อมกองทุนหมู่บ้านทำหีบ,2544) พบว่า คณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ที่มีคุณสมบัติครบตาม ข้อ 17 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า
ด้วยการจัดตั้งและบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ครบทุก 15 ท่าน
ในหมู่บ้านทำหีบมีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนโดยจำนวนผู้เข้าประชุม 178 คราวเรือนได้คัด
สรรตัวแทนจากการประชุมชี้แจงชาวบ้านจำนวน 5 คน ซึ่งชาวบ้านเป็นผู้คัดเลือก จากที่ประชุม
ใหญ่และลงมติให้เลือกจากกลุ่มย่อยที่เรียกว่า คุ่มบ้านซึ่งได้แบ่งกระจายการปกครองตามรูปแบบ
โคราชพัฒนาโดยกำหนดให้ 1 คุ่มส่ง ส่งตัวแทนมา 1 คน ในหมู่บ้านแบ่งออกเป็น 9 คุ่ม กลุ่มแม่
บ้าน 1 กลุ่ม รวมเป็นจำนวน 10 คน หลังจากการคัดเลือกในแต่ละคุ่มแล้วได้นำเสนอในที่ประชุม
ใหญ่ เพื่อขอลงมติรับรองกรรมการทั้ง 15 คนอีกครั้ง ผลปรากฏว่าที่ประชุมรับรอง

ซึ่งมีคณะกรรมการจำนวน 15 คนนี้ มีไม่น้อยกว่า 5 คน ที่มีประสบการณ์และความ
สามารถพิเศษที่จะเป็นประโยชน์ในการบริหารและจัดการกองทุน ดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 13 แสดงรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ

ตามหนังสือ	ชื่อ นามสกุล	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์/ความ สามารถพิเศษ ที่เป็นประโยชน์ต่อ ทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
1.ประธาน	นายสมหมาย ภูสวัสดิ์	51	ปริญญาตรี บริหาร ธุรกิจ	เลี้ยงโค นม	50,000	- สอบค. - วิทยากรปฐกัมภ์ชีวภาพ - ประธานกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนตำบล จันทิก
2.รองประธาน	นายถาวร หมวกสันเทียะ	42	ม.6.	เลี้ยงโค นม	150,000	- สอบรองประธานกรรมการสถาน ศึกษาโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม - ประธานปะปาหมู่บ้าน
3.ประชา สัมพันธ์	นางปรางค์สวรรค์ ศรีรักษา	33	ม.6	เลี้ยงโค นม	150,000	ผู้ใหญ่บ้านทำหีบ
4. เทรญญิก	นางมะลิ หมวกสันเทียะ	37	ปริญญาตรี ก.บ.	รับราชการครู	160,320	เจ้าหน้าที่สหกรณ์โรงเรียนหนอง กระทุ่ม
5.เลขานุการ	นางอรพินธ์ เรือนมา	35	ปริญญาตรี ก.บ.	รับราชการครู	114,720	เจ้าหน้าที่สหกรณ์โรงเรียนหนอง กระทุ่ม

6. กรรมการ ตรวจสอบภายใน	นายสาริต พรหมจันทิก	37	ป.4	ค้าขาย	60,000	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
7. กรรมการ ตรวจสอบภายใน	นายสมหมาย หวังสระกลาง	35	ป.4	ประมง และ เกษตร	80,000	กรรมการหมู่บ้าน
8. กรรมการ ตรวจสอบภายใน	นายบัวพันธ์ ศรีสุข	35	ป.4	ประมง และ เกษตร	60,000	กรรมการหมู่บ้าน
9. กรรมการ ตรวจสอบภายใน	นายมานะ นาคสูงเนิน	50	ป.4	ทำการ ประมง	100,000	กรรมการศูนย์ส่งเสริม อดีตกรรมการหมู่บ้าน
10. กรรมการ กองทุน	นางฉลวย แผนจะบก	43	ป.4	เกษตรกร	36,000	กรรมการกลุ่มแม่บ้าน อสม.
11. กรรมการ กองทุน	นายสอน ผิวจันทิก	72	ป.4	เกษตรกร	100,000	อดีตประธานกลุ่มสหกรณ์
12. กรรมการ กองทุน	นายรัตน์ โสระเนตร	70	ป.4	ค้าขาย	100,000	อดีตกรรมการหมู่บ้าน อดีตสมาชิกสภาตำบล
13. กรรมการ กองทุน	นายสุรศักดิ์ ประดับวัน	34	ม.3	ลูกจ้าง รถไฟ	80,000	กรรมการหมู่บ้าน
14. กรรมการ กองทุน	นายบุญเรือน พวงแก้วเพนา	33	ป.4	รับจ้าง	80,000	กรรมการประปาหมู่บ้าน
15. ผู้ช่วยเลขานุ การ	นางวันเพ็ญ ผุยคำสิงค์	38	ป.4	รับจ้าง	36,000	กรรมการหมู่บ้าน

ที่มา: แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านทำหีบ พ.ศ. 2544

จากตารางที่ 13 จะเห็นว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำหีบมีคณะกรรมการ ชายจำนวน 10 คน และหญิงจำนวน 5 คน คณะกรรมการหมู่บ้านทำหีบมีความรู้ทั้งทางด้านการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ซึ่งทุกท่านที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการล้วนผ่านกระบวนการคัดเลือกสรรหาจากสมาชิกในหมู่บ้าน

4) เงินออมและเงินทุนจากสมาชิกกองทุน เป็นเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านในรูปของการถือหุ้น การออม และค่าธรรมเนียม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนเงินออมและเงินทุนจากสมาชิก ณ เดือน กรกฎาคม 2545

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ
ค่าธรรมเนียมแรกเข้า	1,670	4.22
เงินค่าหุ้น รายละเอียด 100 บาท	21,170	53.49
เงินฝากสัจจะรายละเอียด 20 บาท	16,740	42.29
รวม	39,580	100

ที่มา : บร.4 เดือนธันวาคม 2544 - กรกฎาคม 2545

จากตารางที่ 14 พบว่าเงินค่าหุ้นมีจำนวน 21,170 บาท คิดเป็น 53.49 เปอร์เซ็นต์ เงินค่าธรรมเนียมแรกเข้าจำนวน 1,670 บาท และเงินฝากสัจจะมีจำนวน 16,740 บาท ซึ่งเหล่านี้จะสะสมเพิ่มมูลค่ามากขึ้น

5) การประชาสัมพันธ์ จากการสังเกตพบว่า มีการปิดประกาศระเบียบกองทุนหมู่บ้านทำหีบ และปิดประกาศบัญชีรายรับ-รายจ่าย ทำให้ทราบข้อมูลข่าวสารกันโดยทั่วถึง

6) ผู้สมัครขอกู้เงิน (จากการเอกสารกองทุนและสัมภาษณ์) มีผู้ขอสมัครกู้เงินในระยะแรก 87 ราย จากสมาชิกทั้งหมด 172 ผ่านการอนุมัติจำนวน 76 รายและต่อมามีผู้ยื่นความจำนงค์การขอกู้เงินเพิ่ม ทางคณะกรรมการกองทุนจึงได้ทำการปล่อยเงินกู้ทุก 3 เดือน เงินส่วนหนึ่งได้จากการชำระคืนของสมาชิกตามเงื่อนไขคืนเงินกองทุนเป็นรายเดือน ราย 3 เดือน และราย 6 เดือน ได้นำมารวมกับเงินกองทุนส่วนที่เหลือปล่อยกู้เพิ่ม เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของเงินและทำให้สมาชิกกองทุนได้มีโอกาสกู้ยืมสำหรับสมาชิกที่ยังไม่ได้กู้ การขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้านจากเดือนธันวาคม 2544 - กรกฎาคม 2545 มีสมาชิกขอกู้เงินเป็นจำนวน 4 ครั้ง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนผู้ขอเงินกองทุนหมู่บ้านทำหีบ เดือนธันวาคม 2544 - กรกฎาคม 2545

วัน-เดือน-ปี ที่ยื่นโครงการขอกู้	จำนวนสมาชิกที่ขอ (ราย)	ผ่านการอนุมัติ (ราย)	จำนวนเงินที่ให้ (บาท)
4-9 ธ.ค. 2544	87	76	841,000
4-9 ธ.ค. 2544	5	5	50,000
15 ม.ค.-7 เม.ย. 2545	12	11	150,000
25-30 มิ.ย. 2545	14	14	195,000
รวม	118	106	1,236,000

ที่มา : เอกสารกองทุนหมู่บ้านและการสัมภาษณ์

จากตารางที่ 15 จะเห็นว่าจำนวนที่ผู้กู้มีทั้งหมด 118 ราย ผ่านการอนุมัติเงินกู้ 106 ราย เป็นจำนวนเงิน 1,236,000 บาท

7) การเตรียมความพร้อม / สร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุน จากการสังเกตสอบถามพบว่า สามารถเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดี และสร้างความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการกองทุน ได้ดีพอสมควร

8) คณะกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง มีการส่งเสริมและให้ดำเนินการจัดตั้งและดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนได้ดี

2.1.2. ผลการประเมินกระบวนการของกองทุนหมู่บ้านของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) พบว่า

1) การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน (จากการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการกองทุน) พบว่า มีคณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาจากประวัติการกู้ยืมเงินกองทุนอื่นภายในหมู่บ้านที่ผ่านมาว่าชำระคืนตรงตามระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่ ฐานะทางการเงินหรือความสามารถในการประกอบอาชีพในปัจจุบันของบุคคลที่กู้และประวัติของผู้ค้ำประกันรวมทั้งการนำเสนอโครงการขอกู้

2) การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ (จากการสังเกต) พบว่า คือ มีการแนะนำวิธีการใหม่ๆ ที่เคยประสบผลสำเร็จมาแล้วในหมู่บ้านอื่นๆ ให้ประชาชนได้ปรับปรุงการดำเนินงานของตนเอง แต่อาจทำให้โครงการของผู้กู้แต่ละรายล้มเหลวได้เนื่องจากขาดประสบการณ์และทักษะในการประกอบอาชีพ

3) การรับชำระหนี้ (จากการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการ) พบว่า กรรมการกองทุนลงมติว่าจะเตือนผู้กู้ให้ทราบเป็นระยะๆ ว่าเหลือระยะเวลาเท่าใดที่จะส่งเงินคืน และมีการลงบัญชีรายรับ-รายจ่ายแสดงรายละเอียดอย่างชัดเจน โดยมีกำหนดการชำระคืนเป็นรายเดือน ราย 3 เดือน ราย 6 เดือน และรายปี การรับชำระหนี้เริ่มตั้งแต่เดือน มกราคม - กรกฎาคม 2545 ได้รับชำระคืนเป็นเงิน 275,269 บาท(ดูรายละเอียดในตารางที่ 16)

4) การทำบัญชี (จากเอกสารกองทุนและการสังเกต) พบว่าใช้วิธีการง่ายๆ เหมาะกับสมาชิกกองทุนที่เป็นชาวบ้านธรรมดา แต่อาจเกิดการสับสนได้เมื่อจำนวนเงินมากขึ้นหรือสมาชิกเพิ่มจำนวนขึ้น จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการจำนวน 15 ท่าน มีความเข้าใจในระบบบัญชีดังกล่าวที่แสดงต่อไปนี้

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนคณะกรรมการที่มีความเข้าใจในการทำบัญชี

คณะกรรมการมีความเข้าใจ	จำนวน (ท่าน)	ร้อยละ
เพียงพอ	9	60
ไม่เพียงพอ	6	40
รวม	15	100

ที่มา : บร. 9 เดือนกรกฎาคม 2545

จากตารางที่ 16 จะเห็นว่าคณะกรรมการมีความเข้าใจ 9 คนคิดเป็น 60 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มคณะกรรมการ 15 คนและไม่เข้าใจเพียงพอ 6 คน คิดเป็น 40 เปอร์เซ็นต์

5) การจัดสรรประโยชน์ กองทุนหมู่บ้านท่าหีบ (จากเอกสารกองทุนและการสัมภาษณ์) พบว่าได้นำเงินมาจัดสรรดังต่อไปนี้

- เงินปันผล 45 %
- ประกันความเสี่ยง 20%
- สมทบกองทุน 20%
- ค่าใช้จ่าย วัสดุ อุปกรณ์ 15%

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของกองทุนหมู่บ้าน (หน่วยระบบ A) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน

1. ผลโดยตรง (IMMEDIATE RESULT)

1.1 จำนวนผู้กู้ (จากเอกสารกองทุนและการสัมภาษณ์) มีสมาชิกเสนอโครงการขอกู้ครั้งแรก 87 คน และได้มีผู้เสนอโครงการขอกู้เพิ่มอีกจึงมีการปล่อยเงินกู้ทุก 3 เดือน เงินที่ปล่อยกู้จะได้คืนส่วนหนึ่งจากสมาชิกที่มาชำระคืนตามเงื่อนไขชำระเป็นรายเดือน ราย 3 เดือนและราย 6 เดือน และจากจำนวนผู้กู้ในครั้งแรกจนถึงเดือนกรกฎาคม 2545 มีจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 118 คน ได้ปล่อยเงินกู้จำนวน 106 คน(รายละเอียดในตารางที่ 15)

1.2 ยอดเงินให้กู้ ยอดเงินให้กู้อยู่ในจำนวน 3,000- 20,000บาท และปล่อยกู้ไปจำนวน 4 ครั้งจะปล่อยเงินกู้ทุก 3 เดือนและเงินที่ได้รับคืนตามเงื่อนไขชำระคืนรายเดือนจะนำมารวมเพื่อให้ได้กู้ในครั้งต่อไป จากเดือนธันวาคม 2544 – กรกฎาคม 2545 ปล่อยเงินกู้ไปทั้งหมด 1,236,000 บาท ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนเงินที่ปล่อยกู้ทั้งหมดตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 – เดือนกรกฎาคม 2545

จำนวนครั้ง (อนุมัติเงิน กู้)	ว.ค.ป.	จำนวน ผู้กู้เงิน (คน)	กองทุน (จำนวน)	รับชำระคืน/ เดือน(บาท)	รวมยอดเงิน/ เดือน(บาท)	ยอดเงินให้กู้ (บาท)	ยอดเงิน คงเหลือ ยกไป
1	24 ธ.ค.44	76	1,000,000	-		841,000	159,000
2	21 ม.ค.45	5		22,659	181,659	50,000	131,659
	30 ก.พ.45	-		24,415	156,074	-	156,074
3	31 มี.ค.45	11		34,715	190,789	150,000	40,789
	30 เม.ย.45	-		40,730	81,519	-	81,519
	31 พ.ค.45	-		36,025	117,544	-	117,544
4	30 มิ.ย.45	14		78,125	195,669	195,000	669
	31 ก.ค.45	-		38,600	39,269	-	39,968
รวม 4 ครั้ง		106		275,269	*****	1,236,000	*****

ที่มา: บร.4 เดือนธันวาคม2544 - กรกฎาคม2545 และจากการสัมภาษณ์

จากตารางที่ 17 จะเห็นว่าการอนุมัติเงินกู้กองทุน เริ่มปล่อยเงินกู้เดือนธันวาคม 2544 – เดือนกรกฎาคม2545 ปล่อยเงินกู้ไปทั้งหมด 4 ครั้ง จากเดือนมกราคม-กรกฎาคม2545 ยอดเงินให้กู้ทั้งหมดจำนวน 1,236,000 บาท

1.3 จำนวนสมาชิกกองทุน (จากเอกสารกองทุนและการสัมภาษณ์) พบว่าจำนวนสมาชิกกองทุนของหมู่บ้านท่าเหียบ จำนวนสมาชิก 172 คน

1.4 จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด (จากเอกสารกองทุนและการสัมภาษณ์)หมู่บ้านท่าเหียบยังไม่สามารถระบุจำนวนผู้ชำระคืนได้เนื่องจากสมาชิกชำระเงินยังไม่ครบปี

1.5 ยอดเงินที่มีการชำระคืน จากเดือนที่ปล่อยเงินกู้ยืมเดือนธันวาคม 2544 – กรกฎาคม 2545 มียอดเงินที่มีชำระคืนจำนวน 275,269 บาท ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 แสดงยอดเงินที่มีการชำระคืนกองทุนหมู่บ้านท่าเหียบ

เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	รวม
จำนวนผู้ชำระคืน	27	29	23	34	39	49	40	*****
จำนวนเงิน	22,695	24,415	34,715	40,730	36,025	78,125	38,600	275,305

ที่มา: เอกสารการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านท่าเหียบ พ.ศ.2545

จากตารางที่ 18 จะเห็นว่า การชำระเงินจากเดือนมกราคม –กรกฎาคม 2545 เดือนที่ได้รับเงินจำนวนมากที่สุดคือเดือนมิถุนายน 2545 ซึ่งเป็นเดือนที่ครบกำหนดส่งของสมาชิก รายเดือน ราย 3 เดือน และราย 6 เดือน รวมกัน ส่วนเดือนที่มีการชำระเงินน้อยคือเดือน มกราคม เพราะสมาชิกจะ

มาชำระเฉพาะสมาชิกส่งคืนรายเดือนเท่านั้น

2. ผลกระทบโดยตรง (DIRECT IMPACT)

- 2.1 จำนวนผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้(จากเอกสารกองทุนหมู่บ้านทำหีบ,2545)จำนวนผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้ 106 ราย
- 2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน (จากเอกสารกองทุนหมู่บ้านทำหีบ,2545) ทุนสะสมของหมู่บ้านมีจำนวนเพิ่มขึ้นโดยสมาชิกจะเข้ามาสะสมเป็นรายเดือนทุกราย ๆ ละ 20 บาท และถือหุ้นรายละ 100 บาท
- 2.3 การขยายกิจการของผู้กู้ (จากเอกสารกองทุนหมู่บ้านทำหีบ,2545) ในการขยายกิจการของผู้กู้มีการขยายและส่งเสริมให้มีการเจริญเติบโตของกิจการเพิ่มขึ้น แต่บางรายไม่สามารถขยายได้ เนื่องจากมีจำนวนเงินและกำลังในการขยายไม่พอ

3. ผลกระทบทางอ้อม (INDIRECT IMPACT)

- 3.1 ทักษะคิดของชุมชนต่อกองทุน สมาชิกในหมู่บ้านมีความเข้าใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อกองทุนอยู่ในระดับปานกลาง (จากตารางที่ 10 และตารางที่ 11)
- 3.2 เกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ (จากการสังเกต) มีการเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้แต่มีสมาชิกบางส่วนที่ไม่ให้ความร่วมมือและยังไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร
- 3.3 ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน (จากการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน บร.2 เดือนกรกฎาคม, 2545) พบว่า หมู่บ้านมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นคือความซื่อสัตย์ และมีความเข้มแข็งลดลงคือความสามัคคี ซึ่งสามารถวัดได้จาก บร.2 ที่มีการสำรวจและจากการสังเกต ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 19 แสดงการเปรียบเทียบความเข้มแข็งของหมู่บ้านทำหีบ

(ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2)

ตัวชี้วัด	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
1.สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	มากร้อยละ 75	มากร้อยละ 70
2.สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	ปานกลาง ร้อยละ 35	ปานกลาง ร้อยละ 60
3.ชุมชนยกย่องคนทำความดี	มากร้อยละ 80	มาก ร้อยละ 80
4.ในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	มากร้อยละ 80	มาก ร้อยละ 70
5.สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้	ใช่ ร้อยละ 85	ใช่ ร้อยละ 85
6.สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัว	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 70	เท่าเดิมร้อยละ 70
7.ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า	เท่าเดิม ร้อยละ 70	เท่าเดิม ร้อยละ 70

รักใคร่ปรองดองกัน		
8. ในชุมชนมีการรวมองค์กรประชาชน	เท่าเดิม ร้อยละ 80	เท่าเดิม ร้อยละ 80
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา	มาก ร้อยละ 75	ปานกลาง ร้อยละ 50
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	เท่าเดิม ร้อยละ 80	เท่าเดิม ร้อยละ 100
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณภาพ ยุติธรรม	ใช่ ร้อยละ 70	ใช่ ร้อยละ 70
12. ในชุมชนสามารถร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกชุมชน	ใช่ ร้อยละ 60	ใช่ ร้อยละ 60

ที่มา : บร.2 เดือนธันวาคม 2544 และเดือนกรกฎาคม 2545

จากตารางที่ 19 จะเห็นว่าสมาชิกมีความซื่อสัตย์ระดับปานกลางเพิ่มขึ้นในครั้งที่ 2 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 35 เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 60 และสมาชิกมีความสามัคคีระดับมากลดลงจากร้อยละ 75 ลดลงในครั้งที่ 2 เหลือร้อยละ 70

สรุป

จากระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ที่มีปัจจัยที่ส่งเสริมทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง เพราะเมื่อมีเงินนี้เข้ามาในหมู่บ้านก็ทำให้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการพึ่งพาตนเองและมีการเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยการรวมเป็นกลุ่มองค์กรเพื่อพัฒนาศักยภาพของกองทุน โดยมีคณะกรรมการเป็นผู้บริหารตามระเบียบของกองทุน โดยการพิจารณาจากการรวมกลุ่มสมาชิกกองทุนที่ต้องเขียนโครงการเสนอขอกู้เงินก้อนนี้ จะต้องหาผู้มาค้ำประกัน 2 คน จึงจะขอกู้ได้ซึ่งสมาชิกแต่ละรายก็ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในการค้ำประกันให้กันและกัน โดยมีระเบียบของกองทุนเป็นผู้กำหนดการชำระหนี้

2.2 ผลการประเมินของผู้ (หน่วยระบบ B)

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้แต่ละราย

2.2.1. ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของผู้ (หน่วยระบบ B)

1. ความรู้ความสามารถของผู้และครอบครัว จากการสังเกตพบว่าผู้และครอบครัวส่วนใหญ่มีความรู้และความสามารถในการประกอบกิจการของตนเองได้ดี และมีบางส่วนที่ยังไม่มีความรู้และความสามารถจึงต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติม

2. ทรัพย์สินของผู้ (จากบร.1 จากการสังเกตพบว่า) ผู้มีทรัพย์สินในการ

ประกอบอาชีพเป็นของตัวเอง เช่น รถไถ เรือประมง แห อวน และเครื่องมือในการรืดนมวัว เป็นต้น

3. หนี้สินของครอบครัว(บร.1และบร.11)ผู้มีส่วนใหญ่มีหนี้สินกับสหกรณ์การเกษตร และเป็นหนี้รายทุนนอกระบบ อันเนื่องมาจากต้องการนำมาลงทุน เช่น การเลี้ยงโคนมซึ่งต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมาก ในการนำไปซื้อโคนม สร้างโรงเรือนและค่าอาหาร (แบบรายงาน บร.11 เดือนกรกฎาคม, 2545) สรุปภาระหนี้สินได้ดังตารางดังนี้

ตารางที่ 20 แสดงหนี้สินของผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านทำหีบ

จำนวนเงิน (บาท)	หนี้สหกรณ์การ เกษตรปากช่อง (คน)	ร้อยละ	หนี้รายทุนนอกระบบ (คน)	ร้อยละ
0-10,000	3	7.89	5	20.00
10,001-20,000	5	13.16	8	32.00
20,001-30,000	8	21.05	6	24.00
30,001-40,000	9	23.68	4	16.00
40,001-50,000	11	28.95	2	8.00
50,001-60,000	-	-	-	-
60,001 ขึ้นไป	2	5.26	-	-
รวม	38	100	25	100

ที่มา: บร.1,บร.11 และเอกสารกองทุนหมู่บ้านทำหีบ พ.ศ.2545

จากตารางที่ 20 จะเห็นว่าผู้กู้เงินบางคนมีหนี้สินกับธนาคารการเกษตรและสหกรณ์มากถึง 11 คน จำนวนเงิน 40,000-50,000 บาท คิดเป็น 28.95 เปอร์เซ็นต์ และมีหนี้สินรายทุนนอกระบบมากที่สุด จำนวนเงิน 10,000-20,000 บาท คิดเป็น 32.00 เปอร์เซ็นต์

4. อาชีพหลักของครอบครัว ครอบครัวผู้มีส่วนใหญ่มียังคงมีอาชีพทางการเกษตร เป็น อาชีพหลักเช่น การเลี้ยงโคนม การทำสวนผัก ทำไร่ข้าวโพดและการทำประมง ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 21 แสดงกลุ่มอาชีพของผู้เงินกองทุนหมู่บ้านทำหีบ

ประเภท	จำนวนผู้เงิน (ราย)	ร้อยละ	จำนวนเงิน ที่อนุมัติ (บาท)	ร้อยละ
1. กลุ่มผลิตทางการเกษตร				
- ปลูกพืช คือ ข้าวโพด, ปลูกผัก	31	29.25	315,000	25.49
- เลี้ยงสัตว์ คือ วัวนม	42	39.62	528,000	42.72
- ประมง คือ ปลาน้ำจืด	10	9.43	83,000	6.71
2.ค้าขาย				
- ขายของชำ ก๋วยเตี๋ยว ล้มตำ	21	19.82	285,000	23.06
3.การบริการ				
- รับซ่อมจักรยาน	1	0.94	15,000	1.21
- ซื้อภาชนะประกอบอาชีพ	1	0.94	10,000	0.81
รวม	106	100	1,236,000	100

ที่มา: บร.4 เดือนธันวาคม 2544 - กรกฎาคม พ.ศ. 2545

จากตารางที่ 21 จะเห็นว่าผู้เงินจะนำไปประกอบอาชีพด้านการเลี้ยงสัตว์เป็นจำนวนมากคือ ร้อยละ 42.72 และนำไปประกอบอาชีพที่มีเป็นจำนวนน้อยคือการบริการ คือซื้อภาชนะประกอบอาชีพและซ่อมจักรยาน คิดเป็นร้อยละ 1.21 และร้อยละ 0.81 ตามลำดับ

5. ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการ (จากการสัมภาษณ์) ผู้ที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของตนเองตามความถนัด เช่น กลุ่มอาชีพทางการเกษตร ผู้ที่มีระยะเวลาที่นานพอสมควรจึงสามารถดำเนินกิจการได้ดีหรือกลุ่มอาชีพค้าขาย ผู้ที่มีกิจการขายของตนเองเป็นเวลาพอสมควร แต่มีบางส่วนของผู้ที่ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการเนื่องจากกิจการใหม่จึงต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติม

6. สมาชิกในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวของผู้ที่มีการอยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่นพอสมควร (ตารางที่ 19)

7. สภาพการอยู่อาศัย (จากการสังเกต) ผู้ที่มีสภาพที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ดี มีบ้านเป็นของตนเอง

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของผู้กู้ (หน่วยระบบ B)

1.จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติจะอยู่ในช่วงจำนวน 3000-20,000 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติเงินกู้กองทุนหมู่บ้านทำหีบ

จำนวนเงินกู้	คน	รวมจำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนเงินที่อนุมัติคิดเป็นร้อยละ
3,000	1	3,000	0.24
5,000	15	75,000	6.07
6,000	2	12,000	0.97
8,000	3	24,000	1.94
10,000	44	440,000	35.60
12,000	1	12,000	0.97
15,000	26	390,000	31.55
20,000	14	280,000	22.66
รวม	106	1,236,000	100

ที่มา: เอกสารกองทุนหมู่บ้านทำหีบ,2545

จากตารางที่ 22 จะเห็นว่าจำนวนเงินที่ผู้กู้ได้รับอนุมัติเป็นจำนวนมากคือจำนวนเงินกู้ 10,000 บาท จำนวน 44 คน รวมจำนวนเงิน 444,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.60 และมีผู้ขอกู้เงินจำนวนน้อยที่สุดจำนวนเงินกู้ 3000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นจำนวนเงินร้อยละ 0.24

2. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ จาก บร.11 และการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เงินที่นำไปลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้จะเป็นเงินที่ได้จากการกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์(ธกส.) และการกู้มาจากนายทุนนอกระบบเนื่องจากจำนวนที่ผู้ขอกู้บางรายได้รับยังไม่เพียงพอต่อการลงทุนในการประกอบอาชีพ (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 20)

3. สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ (จากการสังเกตสอบถาม) มีสมาชิกผู้กู้มีสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพพร้อมที่จะประกอบอาชีพ

4. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง,บร.6) พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะความชำนาญในการประกอบอาชีพของตน

5. จำนวนแรงงาน ในหมู่บ้านท่าหีบมีจำนวนแรงงานมากเพียงพอเนื่องจากมีประชากรอายุ 18-50 ปีในหมู่บ้านมีจำนวน 708 คน คิดเป็น 56.14 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งวัยนี้เป็นวัยทำงาน (รายละเอียดในตารางที่ 4)

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของของผู้ (หน่วยระบบ B)

1. การดำเนินกิจการอย่างถูกวิธี จากการสังเกตสอบถาม สมาชิกส่วนใหญ่จะดำเนินกิจการของตนเองตามความถนัดและความชำนาญที่ตนมีอยู่ แต่มีบางส่วนที่ดำเนินกิจการผิดวิธีทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ

2. การตลาดที่ดี (จากการสังเกต) พบว่า ทางด้านการตลาดส่วนใหญ่ สมาชิกจะมีตลาดรองรับ ทั้งทางด้านการเกษตรคือ การผลิตสินค้าออกขายในแหล่งที่มีราคาสูง แต่บางส่วนการตลาดไม่ดีสาเหตุเนื่องจากคุณภาพของสินค้าไม่ได้มาตรฐานทำให้ราคาสินค้าต่ำ

3. การหาวัตถุดิบที่ดี (จากการสังเกต) พบว่า สมาชิกมีการหาวัตถุดิบ ในการประกอบกิจการที่ดี เพราะมีองค์ประกอบอยู่แล้วในกิจการของตน

4. การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน จากการสังเกตสอบถาม ในการทำบัญชีใช้จ่ายเงินของสมาชิก ยังไม่มีการทำบัญชีในการใช้จ่าย เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชี

5. การใช้จ่ายเงินกู้ (บร.11และการสัมภาษณ์) มีการใช้จ่ายเงินกู้ไปประกอบอาชีพอย่างแท้จริงและมีทั้งใช้เงินกู้ถูกวัตถุประสงค์และบางส่วนใช้ผิดวัตถุประสงค์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนผู้กู้ในการนำเงินกู้ไปใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ

กลุ่มผู้กู้	จำนวนผู้กู้/ราย	ร้อยละ
กลุ่มผู้กู้ที่นำเงินกู้ไปประกอบอาชีพจริง	42	79.25
กลุ่มผู้กู้ที่ไม่นำเงินกู้ไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์	9	16.98
กลุ่มผู้กู้ที่ไม่นำเงินกู้ไปประกอบอาชีพเลย	2	3.77
รวม	53	100

ที่มา : บร.11 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

จากตารางที่ 23 จากการสุ่มสัมภาษณ์จำนวน 50 เปอร์เซ็นต์ของผู้กู้เงินทั้งหมด 106 คนพบว่า ผู้กู้เงินกองทุน กลุ่มที่นำเงินไปประกอบอาชีพจริงมีจำนวน 42 คนคิดเป็น 79.25 เปอร์เซ็นต์และกลุ่มผู้กู้ที่ไม่นำเงินกู้ไปประกอบอาชีพเลยจำนวน 2 คน คิดเป็น 3.77 เปอร์เซ็นต์

6. การหาความรู้เพิ่มเติม จากการสังเกตสอบถาม มีบางส่วนที่หาความรู้เพิ่มเติม

เช่น การประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ แต่มีบางส่วนที่ไม่สนใจในการหาความรู้ เพราะคิดว่าตนมีความรู้ในการประกอบอาชีพอยู่แล้ว

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของผู้ (หน่วยระบบ B)

1. ผลโดยตรง (IMMEDIATE RESULT)

- 1.1 รายได้เป็นเงิน (จากเอกสารกองทุนหมู่บ้านทำหีบ พ.ศ. 2545) พบว่า ผู้กู้มีรายได้จากการกู้เงินที่นำไปประกอบกิจการเป็นบางส่วน แต่บางส่วนยังคงไม่มีรายได้เข้ามา เนื่องจากยังไม่เห็นผลผลิตที่เกิดขึ้น
- 1.2 ผู้กู้ได้ผลเป็นสังของ (จากการสังเกต) พบว่า ผู้กู้ได้ผลเป็นสังหาริมทรัพย์ เช่น โฉนด อวน แห หรือสังหาริมทรัพย์ เช่น บางส่วนนำไปสมทบเงินของตนเองเพื่อรวบรวมเป็นเงินก้อนในการสร้างโรงเรียน ซื่อที่ดินที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นผลของเงินกู้ที่ได้กู้มา

2. ผลกระทบโดยตรง (DIRECT IMPACT)

- 1.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ (จากการสังเกต) พบว่า ผู้กู้ที่กู้เงินกองทุนไป โดยมีผู้ขยายการ 43 ราย ร้อยละ 40.56 ของผู้กู้ทั้งหมด 106 ราย บางส่วนได้นำเงินไปเพื่อขยายกิจการของตน เช่น จากเดิมมีร้านค้าเล็กๆ เมื่อได้รับเงินกองทุนจึงนำเงินไปขยายกิจการเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 23 แสดงการขยายกิจการของผู้กู้เงินกองทุน

ประเภท	จำนวนผู้กู้ทั้งหมด	จำนวนผู้ที่ย้ายกิจการ (ราย)	ร้อยละ
1. กลุ่มผลิตทางการเกษตร			
-ปลูกพืช คือ ข้าวโพด, ปลูกผัก	31	7	16.27
-เลี้ยงสัตว์ คือ วัวนม	42	20	46.51
-ประมง คือ ปลาน้ำจืด	10	5	11.63
2.ค้าขาย			
-ขายของชำ ก๋วยเตี๋ยว ส้มตำ	21	10	23.26
3.การบริการ			
-รับซ่อมจักรยาน	1	1	2.33
-ซื้อพาหนะประกอบอาชีพ	1	-	-
รวม	106	43	100

ที่มา : บร.11 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545 และจากการสัมภาษณ์

3. ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

3.1 ผู้ที่มีการพึ่งพาตนเอง (จากการสังเกต) พบว่า ผู้ที่มีการพึ่งพาตนเองได้เป็นส่วนใหญ่และมีการช่วยเหลือกันเองในระบบหมู่บ้านดีพี่น้องและเพื่อนบ้าน

3.2 ผู้ที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน (จากการสังเกต) พบว่า มีผู้บางส่วนที่มีศักยภาพและเข้มแข็งในกิจการแต่ยังไม่เด่นชัด แต่คาดว่าจะสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างยั่งยืน

3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน (จากการสังเกต) พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีบางส่วนที่กลับมาทำงานในหมู่บ้านซึ่งเป็นการช่วยเหลือครอบครัวของตนในการประกอบอาชีพแต่ไม่มากเท่าที่ควรยังมีการออกจากถิ่นไปทำงานที่กรุงเทพฯ บ้างเป็นบางส่วน

3.4 คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น (จากการสังเกต) พบว่า ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หลังจากได้กู้เงินกองทุน เพราะสามารถนำเงินที่ได้ไปประกอบอาชีพในครอบครัวของตน ทำให้เกิดรายได้เป็นบางส่วน และมีส่วนน้อยที่ใช้เงินไปแล้วไม่เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว

สรุป

หน่วยระบบดำเนินการของผู้ดูแลรายของโครงการกองทุนหมู่บ้านทำหีบผู้จะมีปัจจัยในการส่งเสริมและมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพและดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ขอผู้ โดยได้มีการใช้จ่ายเงินกู้ตามวัตถุประสงค์และมีการหาความรู้เพิ่มเติมโดยการเข้าร่วมอบรมร่วมกับองค์กรต่างๆ และมีตลาดรองรับในการซื้อขายแลกเปลี่ยนผลผลิต ซึ่งผู้จะมีรายได้เป็นเงินและเป็นสิ่งของซึ่งเป็นผลผลิตมาจากกิจการของตนที่ดำเนินงานอยู่ โดยมีการขยายกิจการโดยการพึ่งพาตนเอง และมีศักยภาพในการประกอบกิจการของตนเองและสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดี

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้

การประมวลเทคนิควิธีการดำเนินการ หมายถึง การจัดกลุ่มผู้ที่ทำกิจการเดียวกันให้คิดกระบวนการวิธีทำงาน(WORK PROCEDURE) ที่ดี ในแนวคิดเชิงระบบ จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้เงินเพื่อพัฒนาอาชีพ ดังต่อไปนี้

3.1 อาชีพเลี้ยง ไก่

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

- ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพในการเลี้ยง ไก่ของผู้
- จำนวนเงินทุนของผู้ นอกเหนือจากเงินกู้ของกองทุน
- ที่ดินในการเลี้ยง ไก่ เนื่องจากผู้ที่มีที่ดินในการเลี้ยง ไก่เป็นของตนเอง

กระบวนการที่ดี ได้แก่

- การหาความรู้เพิ่มเติมของผู้ในการเลี้ยง ไก่
- การที่ผู้รู้จักเลือกตลาดในการส่งน้ำนมดิบในราคาสูง
- การที่ผู้เลี้ยง ไก่อย่างถูกวิธีและมีคุณภาพ
- มีการคัดเลือกแม่ ไก่ที่มีลักษณะดี แข็งแรง ให้น้ำนมดี

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่

- ผู้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเลี้ยง ไก่ สามารถขายน้ำนมดิบและตัวไก่ในราคาที่สูง
- ผู้สามารถเพิ่มจำนวน ไก่ของตนจากทุนเดิม

3.2 อาชีพค้าขาย

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

- ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพค้าขาย

- จำนวนเงินทุนของผู้กู้ นอกเหนือจากเงินกู้ของกองทุน

กระบวนการที่ดี ได้แก่

- การหาความรู้เพิ่มเติมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการค้าขายของผู้กู้
- การที่ผู้กู้รู้จักเลือกสินค้า บริการ และการขยายกิจการ

3.3 อาชีพด้านการเพาะปลูก (ปลูกข้าวโพด ทำสวนผัก)

- ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล มีการจัดเตรียมท่อส่งน้ำเมื่อขาดแคลนน้ำ
- ราคาปุ๋ย ยาฆ่าแมลง มีราคาสูง เกษตรกรจึงหันมาใช้แบบเกษตรธรรมชาติแทนสารเคมี ดุบ้าง เช่น ใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพซึ่งในหมู่บ้านมีการรวม กลุ่มกันทำ อยู่แล้วและในหมู่บ้านก็มีโคนมซึ่งสิ่งที่ได้ตามมาก็คือมูลสัตว์หรือขี้วัว ซึ่งเป็นวัตถุดิบอย่างดีในการทำปุ๋ยหมัก
- ราคาผลผลิตตกต่ำ จึงต้องการให้หน่วยราชการมีการประกันราคาให้เกษตรกรบ้าง

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านทำหีบตามวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุน (จากการสังเกต) พบว่า มีกองทุนในหมู่บ้านอยู่ก่อน เช่น กองทุนกขคจ. กองทุน 1 แสนบาท เป็นต้น และมีกองทุนเกิดขึ้นใหม่ในหมู่บ้านคือ เงินกองทุนหนึ่งล้านบาท

- หมู่บ้านทำหีบ มีเงินกองทุนเพื่อให้ประชาชนมีการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และมีการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างงานใหม่ๆเกิดขึ้น ตลอดจนมีสวัสดิภาพที่ดีของประชาชนในหมู่บ้าน

- มีการส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและประชาชนก็มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน โดยมีบุคลากรผู้เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่ประชาชน

- มีการเสริมสร้างการพึ่งพาตนเอง โดยที่ประชาชนได้มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของตนเอง ให้มีศักยภาพของตนเองในการประกอบอาชีพ ซึ่งมีบางส่วนที่มีการอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงภายในครอบครัวของตน

- มีแนวโน้มความเข้มแข็งของกองทุน มีผู้ให้การสนับสนุนกองทุนให้เกิดขึ้นและประชาชนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือในการสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- มีการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่เป็นอาชีพส่งเสริมให้เศรษฐกิจของประเทศได้พัฒนาขึ้น โดยได้ผลผลิตทางการเกษตรของประชาชนในหมู่บ้าน

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน (จากการสังเกตและจากแบบรายงาน บร.2และจากการสัมภาษณ์ แบบ บร. 3 ,บร.9) พบว่า

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ มีจำนวน 15 คน ได้มาจากคัดเลือกของสมาชิกกองทุน
- มีระเบียบบริหารกองทุน ที่จัดทำโดยคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านทำหีบ
- การดำเนินของคณะกรรมการบริหาร มีการประชุมของคณะกรรมการกองทุน เปิดรับสมัครสมาชิกกองทุน จัดทำบัญชีรายรับและรายจ่ายเป็นปัจจุบัน รับเงินฝากและมีการระดมทุนเงินฝาก โดยการเก็บเงินออมจากสมาชิกคนละ 20 บาท/เดือน
- การอนุมัติเงินกู้ กองทุนมีการคัดเลือกผู้กู้เป็นไปอย่างยุติธรรม มีการคิดดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาท

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง (จากการสังเกต) พบว่า

- ชุมชนมีความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและมีการนำไปปฏิบัติได้จริง เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน
- มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียง มีการนำเอาหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียงหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมกับวิทยาการสมัยใหม่เพื่อที่จะมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น ในสถานะเศรษฐกิจที่แข่งขันกันเพิ่มขึ้น

4.1.4 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ(จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ บร.3 บร.9) พบว่า มีการแนะนำให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มีใช้เงินที่รัฐบาลให้ยืมและดำเนินงานกองทุนจะต้องช่วยกันรักษาเงินทุนด้วยตนเอง และให้ผู้กู้แต่ละคนมีความเข้าใจในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยไม่กู้เงินในแหล่งดอกเบี้ยที่สูง

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง(จากการสังเกตและเอกสารกองทุนหมู่บ้านทำหีบ,2545) พบว่า จำนวนเงินกองทุนและจำนวนเงินในกลุ่มต่าง ๆ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากการกู้ยืมและมีอัตราดอกเบี้ยและประชาชนมีการประกอบอาชีพและสภาพดินที่อุดมสมบูรณ์และมีระบบสาธารณูปโภคที่ครบถ้วนและผู้กู้สามารถดำเนินกิจการของคนได้เป็นอย่างดี

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก (จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ตามแบบบร.4 ,บร.1 ,บร.9)พบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน มีบุคลากรเข้ามาช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการระดับอำเภอ หรือคณะกรรมการกองทุนต่าง ๆ และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน

2) มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน คือ ในหมู่บ้านมีกองทุนต่าง ๆ อยู่ก่อนแล้ว คือ กลุ่มเงินโครงการ กขคจ, กลุ่มเงิน 1 แสนบาท, กลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน และมีเงินสะสมในหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนได้มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพของตนในขณะที่หาแหล่งเงินทุนจากแหล่งอื่นไม่ได้

3) มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น คือ เมื่อมีกองทุนเข้ามามีการประกอบอาชีพจึงได้มีการจ้างงานให้ประชาชนมีรายได้เป็นการพึ่งพาอาศัยกันอย่างยั่งยืน

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ (จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ตามแบบบร.4 ,บร.11 ,บร.9) พบดังนี้

1) มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน คือ มีบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งคิดว่าตนไม่ได้รับผลประโยชน์ในกองทุนจึงไม่สนับสนุนและมีการกล่าวหาในข้อที่ไม่เป็นความจริงเกี่ยวกับกองทุนให้ประชาชนเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุน

2) มีความไม่พอใจในการจัดตั้งกองทุน คือ มีสมาชิกบางกลุ่มที่กู้เงินกองทุนได้แต่ได้รับเงินกู้ไม่เท่ากับที่เขียน โครงการขอกู้จึงเกิดความไม่พอใจในการตัดสินใจของคณะกรรมการในการอนุมัติเงินกู้ จึงได้ทำการกล่าวหาคณะกรรมการ ไม่มีความยุติธรรม

3) มีการใช้เงินกองทุนผิดวัตถุประสงค์ คือ มีสมาชิกผู้กู้บางรายใช้เงินกู้กองทุนนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น นำไปฝากธนาคาร นำเงินซื้อโทรศัพท์มือถือ ซื้อรถจักรยานยนต์ โดยการผ่อนชำระและบางรายนำไปเสี่ยงโชคในการซื้อหวยได้คืน ซื้อสิ่งของเพื่อยกระดับฐานะของตนเอง

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ (แบบรายงานบร.5 ,บร.6 บร.10, บร.12และจากการสังเกต) พบว่า

1) มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน คือมีองค์กรของผู้ที่ประกอบอาชีพเดียวกันร่วมกันคิดแก้ไขปัญหาและสนับสนุนในการประกอบอาชีพของตน และมีผู้ประกอบอาชีพมาร่วมกันด้วยในการส่งเสริมซึ่งกันและกันในเรื่องการตลาดและผลผลิต

2) มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตในชุมชน คือ มีหน่วยงานองค์กรมาให้ความรู้เพิ่มเติมเรื่องการประกอบอาชีพในด้านต่างๆและแนะนำการดำเนินการดำเนินชีวิตให้มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อสังคม

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.1 ความเข้มแข็งของหมู่บ้านท่าหีบตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กำหนด ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 24 แสดงความเข้มแข็งของหมู่บ้านท่าหีบ (ครั้งที่ 2)

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การชี้วัด (ร้อยละ)								
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เท่าเดิม
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	70	25	5	-	-	-	-	-	-
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	35	60	5	-	-	-	-	-	-
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	80	20	0	-	-	-	-	-	-
4. ในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	70	25	5	-	-	-	-	-	-
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้	-	-	-	85	15	-	-	-	-
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัว	-	-	-	-	-	-	20	10	70
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ป้องกัน	-	-	-	-	-	-	15	15	70
8. ในชุมชนมีการรวมองค์การประชาชน	-	-	-	-	-	-	20	0	80
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา	30	50	20	-	-	-	-	-	-
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	-	-	-	-	-	-	0	0	100
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณภาพ ยุติธรรม	-	-	-	70	5	25	-	-	-
12. ในชุมชนสามารถร่วมแก้ไขปัญหของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกชุมชน	-	-	-	60	40	0	-	-	-

ที่มา: บร.2 และจากการสัมภาษณ์

4.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านท่าหีบพบว่า

ตามที่ได้สัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน สรุปได้ดังนี้

1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 70)

2. สมาชิกมีความซื่อสัตย์อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ60)
3. ในชุมชนยกย่องคนทำความดีอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ80)
4. สมาชิกช่วยเหลือกันและกันอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ70)
5. สมาชิกมีโอกาสหาความรู้อยู่ในเกณฑ์ที่ใช่ (ร้อยละ85)
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้อยู่ในเกณฑ์เท่าเดิม (ร้อยละ70)
7. ครอบครัวมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดอง อยู่ในระดับเท่าเดิม (ร้อยละ70)
8. ชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนอยู่ในระดับเท่าเดิม (ร้อยละ80)
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำโดยประชุมเสวนาอยู่ในระดับปานกลาง(ร้อยละ 50)
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ คนด้อยโอกาสอยู่ในเกณฑ์เท่าเดิม (ร้อยละ100)
11. ในชุมชนมีผู้นำชุมชนที่มีคุณธรรม ยุติธรรม อยู่ในเกณฑ์ที่มาก (ร้อยละ 70)
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน อยู่ในเกณฑ์ที่ใช่ (ร้อยละ 60)

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้นำสาระสำคัญตั้งแต่บทที่ 1 ถึงบทที่ 4 มาสรุปอภิปรายผลรวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อให้เห็นประเด็นในการทำสารนิพนธ์ อย่างชัดเจนโดยจะแบ่งแยกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. สรุป อภิปรายผล
2. ข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1.1 การจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้
- 1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ
- 1.3 กระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านทำหีบโดยการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาตนเอง
- 1.4 ศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านทำหีบ
- 1.5 เศรษฐกิจระดับฐานของประเทศ ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างไรจากผลการดำเนินการและการบริหารกองทุนของกองทุนหมู่บ้านทำหีบ

2. วิธีดำเนินการ

- 2.1 ศึกษาในพื้นที่ ของหมู่บ้านทำหีบ ต.จันทึก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา โดยเข้าศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงาน เป้าหมายและผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจนถึงปัจจุบัน
- 2.2 ศึกษากลุ่มประชากร ประกอบด้วย คณะกรรมการ ประชากรจำนวน 1261 คน 240 ครอบครัว
- 2.3 การรวบรวมข้อมูลและแหล่งข้อมูล โดยใช้แบบ บร. 1-12
- 2.4 การประเมินและวิเคราะห์ในรูปแบบของชีพี ในการประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานกองทุนมีความสำเร็จอย่างไร

3. ผลการดำเนินการ

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวมของหมู่บ้านทำหีบ หมู่ที่ 2 ต. จันทึก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

3.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือ หน่วยบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

3.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของ กองทุนหมู่บ้าน (หน่วยระบบ A) พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน จากการจัดเวทีและการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่เข้าใจและภูมิใจที่รัฐบาลให้การสนับสนุนเงินกองทุนเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน

2) เงินกองทุน 1 ล้านบาท บ้านท่าหีบหมู่ที่ 2 จัดตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ได้รับการโอนเงินเข้าบัญชีกองทุนเงินล้าน เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2544 และได้จัดสรรเงินกู้ให้กับสมาชิกไปแล้วทั้งหมด 1,236,000 บาท ซึ่งเงินส่วนหนึ่งได้รับชำระคืนจากสมาชิกชำระคืนเป็นรายเดือนแล้วนำมาปล่อยให้กู้เพิ่ม ทำให้เกิดมูลค่าของเงินเพิ่มขึ้น และดอกเบี้ยทั้งสิ้นจำนวน 68,040 บาท

3) คณะกรรมการกองทุนมีจำนวน 15 คน ชาย 10 คน หญิง 5 คน

4) เงินออมและเงินทุนจากสมาชิก ณ เดือนกรกฎาคม 2545 จำนวนทั้งสิ้น 39,580 บาท

5) การประชาสัมพันธ์ มีการติดประกาศเกี่ยวกับระเบียบกองทุนและบัญชีรายรับ-รายจ่าย

6) ผู้สมัครขอกู้เงิน จากสมาชิกทั้งหมด 172 คน มีผู้ขอกู้ทั้งหมด 118 และผ่านการอนุมัติเงินกู้จำนวน 106 คน

3.1.2 ผลการประเมินกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน (หน่วยระบบ A)

1. การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า คณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาจากประวัติการกู้ยืมเงินกองทุนอื่นภายในหมู่บ้านที่ผ่านมาว่าชำระเงินคืนตรงตามระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่ ฐานะทางการเงินหรือความสามารถในการประกอบอาชีพในปัจจุบันของบุคคลที่ขอกู้และประวัติของผู้ค้ำประกันรวมทั้งการนำเสนอโครงการขอกู้

2. การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ พบว่า มีการแนะนำวิธีการใหม่ๆ ที่เคยประสบผลสำเร็จมาแล้วในหมู่บ้านอื่นๆ ให้ประชาชนได้ปรับปรุงการดำเนินงานของตนเอง

3. การรับชำระหนี้ การรับชำระเงินคืนจะรับชำระทุกเดือน ,3 เดือน, 6 เดือนและ 1 ปี แล้วแต่สมาชิกผู้ขอกู้เลือกตามเงื่อนไขแบบใดที่ระเบียบกองทุนกำหนดไว้

4. การทำบัญชี พบว่าใช้วิธีการง่ายๆ เหมาะกับสมาชิกกองทุนที่เป็นชาวบ้านธรรมดา และคณะกรรมการมีความเข้าใจในการทำบัญชี จากประสบการณ์และการศึกษา

5. การช่วยเหลือตลาด พบว่า มีบุคลากรแนะนำส่งเสริมการตลาดนอกหมู่บ้านทั้งระดับท้องถิ่นและระดับอำเภอ เพื่อเป็นการขยายตลาด ทำให้หมู่บ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น

3.1.3 การประเมินผลผลิตของกองทุนหมู่บ้าน (หน่วยระดับ A) แบ่งเป็น 3 ด้านคือ

1. ผลโดยตรง (Immediate Result)

- 1.1 จำนวนผู้กู้ มีสมาชิกขอู้เป็นจำนวน 118 ราย ได้รับเงินกู้จำนวน 106 ราย
- 1.2 ยอดเงินกู้ กองทุนหมู่บ้านทำหีบมียอดเงินให้กู้จำนวน 1,236,000 บาท ยอดเงินกู้ส่วนหนึ่งได้จากการชำระเงินกู้คืนเป็นรายเดือน ทำให้มียอดเงินกู้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากเงิน 1 ล้านบาท
- 1.3 จำนวนสมาชิกกองทุนพบว่า สมาชิกกองทุนมีจำนวนทั้งสิ้น 172 ราย
- 1.4 จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด หมู่บ้านทำหีบยังไม่สามารถระบุจำนวนผู้มาชำระคืนได้เนื่องจากสมาชิกยังไม่ชำระครบ 12 เดือนหรือ 1 ปี
- 1.5 ยอดเงินที่มีการชำระคืน ณ กรกฎาคม 2545 สมาชิกผู้กู้มาชำระเงินเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 275,305 บาท

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 2.1 จำนวนผู้กู้ได้รับอนุมัติเงินกู้ สมาชิกกองทุนทำหีบมีผู้ได้รับเงินกู้จำนวน 106 ราย
- 2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน พบว่า ทุนสะสมของหมู่บ้านมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยสมาชิกจะเข้ามาสะสมเป็นรายเดือนทุกรายๆละ 20 บาท
- 2.3 การขยายกิจการผู้กู้ พบว่า ในการขยายกิจการของผู้กู้มีการขยายและส่งเสริมให้มีการเจริญเติบโตของกิจการเพิ่มขึ้นแต่บางรายไม่สามารถขยายได้ เนื่องจากมีจำนวนเงินและกำลังในการขยายไม่พอ

3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- 3.1 ทักษะคติของชุมชนต่อกองทุน พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านมีความเข้าใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อกองทุนเพิ่มขึ้น แต่ยังคงมีบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับกองทุน
- 3.2 เกิดเครือข่ายองค์กรเรียนรู้ พบว่า มีการเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ แต่มีสมาชิกบางส่วนที่ไม่ให้ความร่วมมือและไม่สนใจ
- 3.3 ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากหมู่บ้าน พบว่า หมู่บ้านมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นพอสมควร

3.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบB) พบว่า

1. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว พบว่าผู้กู้จะมีความรู้และประสบการณ์ในโครงการที่ขอกู้เป็นอย่างดี

2. ทรัพย์สินของผู้กู้และครอบครัว พบว่า โดยส่วนใหญ่จะมีทรัพย์สินเป็นอสังหาริมทรัพย์เช่น ที่ดิน และสิ่งทอทรัพย์ และทรัพย์สินส่วนเป็นที่ดิน จะเป็นที่ยึดค้ำประกัน

3. หนี้สินของครอบครัวของผู้กู้ พบว่า บางรายที่กู้แล้วเป็นหนี้ที่ก่อให้เกิดรายได้ให้ครอบครัว และเป็นหนี้สหกรณ์การเกษตรปากช่องและหนี้กองทุนนอกระบบ บางรายเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เช่น การนำเงินไปฝากธนาคาร การกู้เงินซื้อรถยนต์ไว้ใช้ให้บุตรเป็นการยกฐานะของตน เป็นต้น

4. อาชีพหลักของผู้กู้ พบว่า ส่วนใหญ่จะมีอาชีพที่มั่นคง เช่น การทำเกษตรกรรม และการเลี้ยงโคนม การค้าขาย และด้านบริการ เช่น ช่างตัดผม

5. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์อย่างดี เช่น การเลี้ยงโคนม, การค้าขาย, การทำสวนผัก เป็นต้น

6. รายได้ของครอบครัว พบว่า มีรายได้จากหลายทาง เนื่องจากการประกอบอาชีพหลายอย่าง เช่น การเลี้ยงสัตว์ การทำเกษตรนอกฤดูกาล

3.2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย(หน่วยระบบ B)

1) จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ จำนวนเงินกู้ได้จากกองทุน โดยส่วนใหญ่ไม่ตรงตามจำนวนที่เขียนโครงการขอกู้

2) จำนวนเงินกองทุนนอกเหนือจากเงินกู้ สมาชิกผู้กู้ได้ใช้เงินทุนของตนเองควบคู่กับเงินที่กู้จากกองทุน

3) วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ สมาชิกผู้กู้นำไปทำการเกษตรตามอาชีพหลักและก็นำไปใช้ดูตามวัตถุประสงค์

4) สถานที่ วัตถุประสงค์และวัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ สมาชิกผู้กู้เงินส่วนใหญ่มีสถานที่ วัตถุประสงค์ของตนเอง และวัตถุประสงค์ในท้องถิ่นในการประกอบอาชีพ

5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะความชำนาญในการประกอบอาชีพของตนเองและใช้เทคนิควิธีการทำงานใช้แบบผสมผสาน

6) จำนวนแรงงาน มีแรงงานและคุณภาพมากเพียงพอ ที่จะดำเนินการเป็นของตนเอง

3.2.2 ผลการประเมินกระบวนการของการดำเนินงานของผู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B)

1. การดำเนินงานอย่างถูกวิธี พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่จะดำเนินการของตนเองตามความถนัดและความชำนาญที่มีอยู่
2. การตลาดที่ดี ทางด้านการตลาดส่วนใหญ่ สมาชิกจะมีตลาดรองรับ ทั้งทางด้านการเกษตรคือ การผลิตสินค้าออกขายในแหล่งที่มีราคาสูง
3. การหาวัตถุดิบที่ดี สมาชิกมีการหาวัตถุดิบในการประกอบกิจการที่ดี เพราะมีองค์ประกอบอยู่แล้วในกิจการของตน
4. การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน สมาชิกยังไม่มีการทำบัญชีเพราะสมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ด้านบัญชี
5. การใช้จ่ายเงินกู้ สมาชิกส่วนใหญ่มีการใช้จ่ายเงินกู้ไปประกอบอาชีพอย่างแท้จริง

3.2.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1. ผลโดยตรง (Immediate Result)

ผู้กู้มีรายได้เพิ่มเป็นเงินและได้ผลเป็นสิ่งที่ของไว้ใช้เพิ่มในกิจการของตน

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

ผู้กู้บางรายขยายกิจการโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมกับวิทยาการสมัยใหม่ไปขยายกิจการเพิ่มขึ้น

3. ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเองได้และมีการช่วยเหลือกันเองในระบบหมู่บ้านดิพื้น้องและเพื่อนบ้าน มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเอง

สรุปและวิจารณ์

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหีบ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงกัน เช่น ปัจจุบันเข้าของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่งพาผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัววัดปัจจุบันเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านหีบ ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้ประสบผลสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งไปเป็นปัจจุบันเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น และผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบผลสำเร็จ แต่ในโครงการกองทุนหมู่บ้านหีบ ยังไม่

สามารถหาข้อสรุปโดยรวมได้ เพราะยังอยู่ในหน่วยระบบ A และในหน่วยระบบ B ยังดำเนินการไม่สมบูรณ์ เนื่องจากยังไม่ครบกำหนดการชำระคืนเงินกู้ 1 ปี แต่คาดว่าจะมีผู้ชำระหนี้เกือบทั้งหมด ของผู้กู้ทั้งหมด 106 ราย เพราะที่ผ่านตั้งแต่ทำการปล่อยเงินกู้แล้วสมาชิกนำมาชำระคืนเป็นรายเดือนได้มาชำระครบหมดทุกราย กองทุนหมู่บ้านทำหีบมีปัจจัยหลายด้านที่ช่วยส่งเสริมให้กองทุนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง โดยเฉพาะประชาชนในหมู่บ้านมีความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และประชาชนในหมู่บ้านยังต้องการมีเงินกองทุนเข้ามาเพิ่มเพื่อใช้ในการดำเนินกิจการของกองทุนมีจำนวนเงินเพิ่มขึ้น รัฐบาลจึงควรพิจารณากองทุนหมู่บ้านทำหีบว่ามีศักยภาพเพียงพอหรือไม่ที่จะเพิ่มเงินทุนให้มีความเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

4. อภิปรายผล สรุปได้ดังนี้

1) การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านทำหีบ ทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านทำหีบเกิดขึ้นโดยความร่วมมือทั้งภาครัฐและประชาชนในหมู่บ้านร่วมมือกันและมีแนวโน้มที่ประชาชนในหมู่บ้านทำหีบจะมีส่วนร่วมกันมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านมีการจัดการระบบการบริหารจัดการอย่างชัดเจน มีคณะกรรมการบริหาร มีผู้ตรวจสอบภายใน และมีการแบ่งหน้าที่กันในการทำงานอย่างถูกต้องตามประสพการณ์ของคณะกรรมการ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านทำหีบเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้โดยการจัดเวทีชาวบ้าน ส่วนใหญ่มีความสามารถพึ่งพาตนเองและเลี้ยงครอบครัวได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม กองทุนหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มกันในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม กลุ่มเศรษฐกิจชุมชนตำบลจันทิกร

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง กองทุนหมู่บ้านมีจำนวนเงินกองทุนในกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านมีจำนวนเงินเพิ่มขึ้นและมีการประกอบอาชีพสุจริต

จากการวิจัยพบว่าสาเหตุที่กองทุนหมู่บ้านทำหีบบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อ เพราะเกิดจากการประสานงานของหลายฝ่ายทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน ประชาชนในหมู่บ้านถึงแม้การบรรลุวัตถุประสงค์จะยังเป็นเพียงการเริ่มต้นของการเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากการบริหารจัดการเงินกองทุนคาดว่าในอนาคตหมู่บ้านทำหีบจะสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับหมู่บ้านอื่นต่อไปในอนาคต

2) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

- 1) การมีกองทุนอื่นๆในหมู่บ้านอยู่ก่อนแล้ว เช่นกองทุนเศรษฐกิจชุมชนตำบลจันทึก ทำให้หมู่บ้านมีประสบการณ์ในเรื่องการบริหารจัดการเงินกองทุน
- 2) การมีทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ ป่าไม้ ที่ดิน และวัตถุดิบอย่างอุดมสมบูรณ์ในหมู่บ้านที่จะส่งเสริมปัจจัยการผลิตของหมู่บ้านทำหีบ
- 3) ทรัพยากรบุคคลที่ดีมีคุณภาพในหมู่บ้านทำหีบ
- 4) ความขยัน ความศรัทธาเริ่มสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1) การเป็นหนี้ของประชาชนในหมู่บ้านทำหีบ
- 2) ความเชื่อ การยึดถือวิธีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิมไม่ยอมรับวิทยาการสมัยใหม่
- 3) การเข้าใจว่าเงิน 1 ล้านบาท ที่รัฐบาลสนับสนุนเป็นเงินที่ได้มาโดยไม่มีการชำระคืนซึ่งผิดต่อวัตถุประสงค์ของเงินกองทุนหมู่บ้าน

จากการวิจัยพบว่า สาเหตุที่เกิดผลปัจจัยด้านบวก ด้านลบ เกิดจากวิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านทำหีบ ความเชื่อ ทักษะคติ การศึกษา ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ ผู้นำชุมชน การเมืองท้องถิ่น ช่องว่างทางสังคมและทางเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านทำหีบ

3) การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานพื้นที่บ้านทำหีบ ได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในหมู่บ้านได้แก่กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม เป็นองค์กรของการเรียนรู้ได้มีการรวมกลุ่มกันแบบไม่เป็นทางการแต่ก็มีการประสานงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งที่ประกอบอาชีพเดียวกันหรือต่างอาชีพทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้านเพื่อเสริมสร้างประสิทธิผลและความเข้มแข็งในการดำเนินโครงการ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสามัคคีอันเป็นพลังสำคัญในการต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งปัจจุบันและในอนาคต

4) ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของประชาชนในทัศนะของประชาชนหมู่บ้านทำหีบ

ประชาชนในหมู่บ้านทำหีบมีคุณภาพชีวิตที่ดี

- ประชาชนในหมู่บ้านทำหีบมีรายได้เพิ่มขึ้น
- ประชาชนในหมู่บ้านทำหีบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
- ประชาชนในหมู่บ้านทำหีบ มีกระบวนการสื่อสารความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิผล

- ประชาชนในหมู่บ้านทำหีบรู้หน้าที่ของตนเอง
- ประชาชนในหมู่บ้านทำหีบอยู่ในหมู่บ้านอย่างสันติ
- ประชาชนในหมู่บ้านทำหีบมีผู้อยู่ในวัยทำงานมีงานทำตามความถนัดของตนเอง
- หมู่บ้านทำหีบมีการตรวจสอบการประเมินกองทุน
- ประชาชนในหมู่บ้านทำหีบมีโอกาสเรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่จากภายนอกชุมชน เช่น อินเทอร์เน็ต

จากการวิจัยพบว่า การเกิดกระบวนการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น เป็นเพราะประชาชนในหมู่บ้านทำหีบได้มีการบริหารจัดการกองทุนทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการระดมความคิดการจัดเวทีชาวบ้านทั้งระดับตำบล ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้มีการตื่นตัวตลอดเวลาซึ่งการได้ข้อสรุปเช่นนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานในหมู่บ้านทำหีบ การเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบรายงานต่างๆ (บร.1-12)

5) ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ ดังนี้

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) สมาชิกที่ขอกู้เงินนำไปประกอบอาชีพต่างๆ เช่น การเลี้ยงโคนม การค้าขาย การทำสวนผัก ทำไร่ข้าวโพดและทำการประมง ทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งคาดว่าจะทำให้มีเงินทุนส่งคืนกองทุน ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยในเวลาที่กำหนด ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

5.2 ผลกระทบโดยตรง(Direct Impact) สมาชิกกู้เงินไปลงทุนสามารถเพิ่มรายได้ให้ตนเอง สามารถปลดภาระหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านให้เข้มแข็งขึ้น

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีเกิดความสามัคคีมีการระดมสมองเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความสงบสุข ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ผลจากการวิจัยพบว่า สาเหตุที่เกิดผลกระทบต่างๆ คือ ผลโดยตรง ผลกระทบโดยตรง ผลกระทบโดยอ้อมมาจากนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าของรัฐบาลภายใต้โครงการเงินกองทุน 1 ล้านบาท และได้ผลตอบรับจากประชาชนอย่างดี

ซึ่งการได้ข้อสรุปเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากสภาพที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ที่ปฏิบัติของบัณฑิตกองทุนบ้านทำหีบ ที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ประเมินตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในระยะเวลา 10 เดือน และตามแบบรายงานต่างๆ (บร.1-12) และจากการสังเกต

5. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านทำหีบ ตำบลจันทึก

อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ข้อเสนอแนะที่ 1. ระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ ควรชำระคืนในระยะเวลาที่นานกว่า 1 เดือน เพราะเงินที่ได้ลงทุนไปยังไม่เห็นผลผลิตต้องนำเงินมาชำระคืนเป็นรายเดือน

ข้อเสนอแนะที่ 2. การคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ จากเดิมที่คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาท ต่อปี ควรคิดให้เหลืออัตราดอกเบี้ยที่น้อยลง เพื่อไม่ให้ชาวบ้านรับภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ หมู่ที่ 2 ต.จันทึก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

1. คณะกรรมการกองทุนควรติดตามประเมินผลการนำเงินไปลงทุนตามโครงการของสมาชิกว่าผิดวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการอนุมัติเงินกองทุนในปีต่อไป

2. ควรให้มีการกำหนดค่าตอบแทน สำหรับคณะกรรมการให้เหมาะสมเพื่อจูงใจให้บุคคลที่มีความรู้เข้ามาเป็นคณะกรรมการ

3. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ หมู่ที่ 2 ต.จันทึก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

1. สมาชิกที่กู้เงินไปแล้วไม่ประกอบอาชีพใดๆ เป็นการเสี่ยงอย่างยิ่งต่อความเสียหายของกองทุน ถ้าไม่มีโครงการที่ชัดเจนคณะกรรมการบริหารไม่ควรจะพิจารณา

2. ไม่ควรนำเงินทุนทั้งหมดไปลงทุนกับโครงการใดโครงการหนึ่ง ควรกระจายการลงทุนเพื่อเป็นการเรียนรู้เพราะธุรกิจแต่ละอย่างจะมีความเสี่ยงที่ไม่เหมือนกันและการลงทุนทุกอย่างจะมีความเสี่ยงของตัวเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

1. ควรติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน โดยมีการประเมินทุกระยะเวลา 6 เดือน เป็นระยะเวลาอย่าง 3-5 ปี เพื่อทราบพัฒนาการที่เกิดขึ้นว่ามีความต่อเนื่องหรือลดลงอย่างไร ถ้าหากพัฒนาการเป็นไปในทางบวกจะเป็นมาตรฐานสำหรับงานวิจัยต่อไป

2. ควรมีการจัดทำรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับหมู่บ้านให้มีระบบระเบียบเป็นเอกสารที่สามารถนำมาใช้งานได้ ซึ่งจะช่วยให้สามารถเข้าใจปัญหาภาพรวมได้ดี ของหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่เช่น รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนประชากร อาชีพ รายได้ สภาพความเป็นอยู่ ภาระหนี้สิน ฯลฯ ซึ่งเมื่อทราบรายละเอียดแล้วก็จะทำให้สามารถเข้าใจท้องถิ่นดีขึ้นและสามารถหาแนวทางการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ,ศูนย์ประชาสัมพันธ์. (4 มกราคม 2545). กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.มติชนรายวัน:18.
- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักมาตรฐานการศึกษา.(2545).ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ. ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : ศรีสยามพริ้นท์ แอนด์ แพคค์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา (2545). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นนทบุรี : เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา.ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นครราชสีมา : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทัศนทองการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักมาตรฐานการศึกษา (2545). ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นนทบุรี : บริษัท เอส. อาร์ พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาราสาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน, เอกสารการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านอำเภอปากช่อง : นครราชสีมา.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : สหพัฒนาการพิมพ์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำหีบ. (2544). ระเบียบกองทุนบ้านทำหีบ : นครราชสีมา.
- งานวันนี้.(2544).รายงานพิเศษ.2(45):15.